

Agencija
za investicije
Crne Gore

Crna Gora, više od investicije.

2023

**IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA INVESTICIJE CRNE GORE
ZA 2022. GODINU**

Podgorica, mart 2023. godine

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Sadržaj

I. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SEKTORA ZA JAVNO - PRIVATNO PARTNERSTVO.....	3
1.1. Zaprimanje predloga projekata javno-privatnog partnerstva i ocjene usklađenosti forme i sadržaja predloga sa propisima koji uređuju oblast javno-privatnog partnerstva	4
1.2. Sprovođenje postupka odobrenja predloga projekata javno-privatnog partnerstva u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu i analiziranje i vršenje ocjene usklađenosti predloga projekata javno-privatnog partnerstva sa metodologijom vrijednost za novac.....	4
1.3. Pripremanje mišljenja o zaključivanju aneksa ugovora projekata javno-privatnog partnerstva i saradnja sa organom državne uprave nadležnim za poslove finansija u dijelu sačinjavanja potrebnih mišljenja.....	5
1.4. Pripremanje zahtjeva za dostavljanje podataka o realizaciji određenog ugovora o javno-privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom, periodično Izveštaja o stanju tržišta javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori i prikupljanje Izveštaja o stanju projekata javno-privatnog partnerstva	5
1.5. Pripremanje obrasca Izveštaja o realizaciji ugovora o javno-privatnom partnerstvu za prethodna polugodište.....	6
1.6. Registar projekata i Registar ugovora javno-privatnog partnerstva	6
1.7. Upis u Registar ugovora važećih ugovora o javno-privatnom partnerstvu.....	6
1.8. Metodologija za procjenu dobijene vrijednosti u odnosu na uložena sredstva (value for money) - objavljivanje diskontne stope u visini od 4 %	8
1.9. Ugovor o javno-privatnom partnerstvu.....	8
1.10. Izrada nacrtu protokola o postupanju Agencije za investicije u odobravanju projekata javno-privatnog partnerstva....	8
1.11. Izjava o nepostojanju sukoba interesa članova tenderske komisije.....	8
1.12. Aktivnosti na promociji modela javno-privatnog partnerstva i edukaciji javnih naručilaca	9
1.13. Saradnja sa domaćim i inostranim javnim tijelima, posebno sa tijelima Evropske unije i domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama	9
1.14. Aktivnosti u cilju prikupljanja informacija i obrade podataka u cilju izrade mape potencijalnih projekata javno-privatnog partnerstva	10
1.15. Jačanje administrativnih kapaciteta zaposlenih	10
1.16. Realizacija obaveza iz Akcionog plan za 2021. i 2022. godinu za sprovođenje Strategije za unaprijeđenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva 2021-2025.....	10
1.17. Unaprijeđenje poslovnog ambijenta na polju javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori.....	11
II. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SEKTORA ZA INVESTICIJE.....	11
2.1. Praćenje statusa i dinamike realizacije investicionih projekata.....	12
2.1.1. Ugovor o zakupu i izgradnji, zaključen između Vlade Crne Gore, Opštine Tivat i kompanije „Luštica Development“ AD - LUŠTICA BAY – Tivat.....	13
2.1.2. Ugovor o kupovini, prodaji i investiranju u vojnu imovinu mornaričko-tehničko remontnog zavoda „Sava Kovačević“ Tivat i Doma Vojske Tivat - PORTO MONTENEGRO - Tivat.....	16
2.1.3. Ugovor o dugoročnom zakupu zemljišta sa obavezom izgradnje, razvoja i upravljanja ekskluzivnim turističkim kompleksom - RITZ CARLTON MONTENEGRO - Herceg Novi.....	17
2.1.4. Ugovor o dugoročnom zakupu lokaliteta planinskog centra „Kolašin 1600“, Kolašin	19
2.1.5. Ugovor o zakupu Komplexa HTP „Ulcinjaska Rivijera“ AD.....	22
2.1.6. Ugovor o dugoročnom zakupu lokaliteta ostrva Lastavica sa tvrđavom „Mamula“ - Herceg Novi.....	23

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

2.1.7. Ugovor o dugoročnom zakupu Vojno turističkog kompleksa „Mediteran“, Žabljak.....	25
2.2. Mapiranje, priprema i analizu investicija.....	28
2.3. Programi sticanja crnogorskog državljanstva putem ulaganja	29
III. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SEKTORA ZA PROMOCIJU INVESTICIJA I MEĐUNARODNU SARADNIJU.....	34
3.1. Kontinuirani rad na upltime zainteresovanih investitora uz uspostavljanje koordinacionog mehanizma sa drugim organima državne uprave radi sinhronizovanja aktivnosti.....	34
3.2. Promotivni skupovi u Crnoj Gori: prezentacije investicionih potencijala i programa u saradnji sa targetiranim stranim ambasadama u Crnoj Gori.....	36
3.3. Učešće na međunarodnim sajmovima, konferencijama i forumima	36
3.4. Saradnja sa DKP Crne Gore u inostranstvu.....	37
3.5. Publikacije.....	37
3.6. Realizacija obaveza iz Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište usvojenog na Samitu lidera Zapadnog Balkana u Sofiji.....	38
3.7. Jačanje stručnih kapaciteta zaposlenih.....	38
3.8. Saradnja sa međunarodnim organizacijama.....	38
3.9. Izrada baze stranih investitora u Crnoj Gori uz prateće izvještaje za Vladu Crne Gore o njihovom poslovanju.....	39
3.10. Sastanak sa predstavnicima agencija za investicije regionalnih država i sastanak sa regionalnim targetiranim privrednicima.....	39
3.11. Unaprijeđenje vebajta Agencije za investicije Crne Gore	39
3.12. Kreiranje promotivnog video materijala u vezi sa investicionim potencijalima Crne Gore	39
3.13. Rad na uspostavljanju „Customer Relationship Management“ sistema za potrebe Agencije za investicije Crne Gore.....	40
3.14. Unaprijeđenje rada i vizibilnosti Agencije za investicije kroz marketing aktivnosti.....	40
IV. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SLUŽBE ZA OPŠTE POSLOVE.....	42
V. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SLUŽBE ZA FINANSIJSKE POSLOVE.....	43
VI. FINANSIJSKI IZVIJESTAJ AGENCIJE ZA INVESTICIJE ZA 2022. GODINU.....	46

I. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SEKTORA ZA JAVNO - PRIVATNO PARTNERSTVO

U Sektoru za javno-privatno partnerstvo, između ostalih, obavljaju se poslovi Agencije koji se odnose na odobrenje, praćenje realizacije i izvještavanje o projektima javno-privatnog partnerstva, vođenja registra, edukacije i saradnje sa javnim naručiocima na poslovima promocije javno-privatnog partnerstva, saradnje sa domaćim i inostranim javnim tijelima, posebno sa tijelima Evropske unije i domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama. Rad Sektora je organizovan kroz dva odsjeka i to: Odsjek za ocjenu, odobravanje i praćenje projekata javno-privatnog partnerstva i Odsjek za promociju projekata javno-privatnog partnerstva i vođenje registra.

U Odsjeku za ocjenu, odobravanje i praćenje projekata javno - privatnog partnerstva obavljaju se poslovi Agencije koji se odnose na:

- zaprimanje predloga projekata javno-privatnog partnerstva i ocjene usklađenosti forme i sadržaja predloga sa propisima koji uređuju oblast javno-privatnog partnerstva;
- sprovođenje postupka odobrenja predloga projekata javno-privatnog partnerstva u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu;
- obezbjeđenje informacija o institucionalnom i zakonodavnom okviru za javno-privatno partnerstvo;
- pripremanja mišljenja o predlozima projekata javno-privatnog partnerstva;
- pripremanje mišljenja o usaglašenosti predloga odluka o dodjeli ugovora o javno-privatnom partnerstvu i ugovora o javno-privatnom partnerstvu sa projektima o javno-privatnom partnerstvu, tenderskom dokumentacijom i propisima koji uređuju oblast javno-privatnog partnerstva;
- pripremanje i stavljanje na raspravu nacrtu plana odobrenih projekata javno-privatnog partnerstva u skladu sa zakonom i dostavljanje predloga plana Vladi Crne Gore radi razmatranja i usvajanja;
- praćenje statusa i dinamike realizacije projekata javno-privatnog partnerstva u skladu sa zakonom;
- pripremanje metodologije za procjenu vrijednosti u odnosu na uložena sredstva;
- saraduje sa organom državne uprave nadležnim za poslove finansija u dijelu sačinjavanja potrebnih mišljenja;
- pripremanje obrazca izvještaja o realizaciji ugovora o javno-privatnom partnerstvu za prethodno polugodište;
- pripremanje zahtjeva za dostavljanje podataka o realizaciji određenog ugovora o javno-privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom, periodično izvještava o stanju tržišta javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori;
- prikupljanje izvještaja o stanju projekata javno-privatnog partnerstva;
- vršenje sistematizacije i provjera dokumentacije potrebne za realizaciju projekata javno-privatnog partnerstva;
- analiziranje i vršenje ocjene usklađenosti predloga projekta javno-privatnog partnerstva sa metodologijom vrijednost za novac;
- pripremanje odobrenja projekata o javno-privatnom partnerstvu u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu;
- obavljanje i drugih poslova u skladu sa zakonom i statutom Agencije.

U Odsjeku za promociju projekata javno-privatnog partnerstva i vođenje registara obavljaju se poslovi Agencije koji se odnose na:

- saradnju sa javnim naručiocima i drugim nadležnim organima na poslovima promocije javno-privatnog partnerstva organizovanjem konferencija i radionica s ciljem podizanja administrativnog kapaciteta javnih tijela-naručioca projekata;
- vođenje Registra projekata;

- vođenje Registra ugovora;
- saradnju sa domaćim i inostranim javnim tijelima, posebno sa tijelima Evropske unije i domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama u cilju promocije projekata javno-privatnog partnerstva koji se realizuju u Crnoj Gori;
- obavljanje i drugih poslova u skladu sa zakonom i statutom Agencije.

Članom 33 Zakona o javno-privatnom partnerstvu predviđeno da predlog projekata javno-privatnog partnerstva javni naručilac dostavlja Agenciji radi davanja mišljenja. Da bi konkretan projekat javno-privatnog partnerstva bio odobren neophodno je da dobije pozitivno mišljenje Agencije i Ministarstva finansija. Ovakvo odobren predlog projekta javno-privatnog partnerstva Agencija je dužna da upiše u Registar projekata.

Takođe, shodno članu 35 Zakona o javno-privatnom partnerstvu predviđena je obaveza javnim naručilcima da spisak odobrenih projekata javno-privatnog partnerstva, čija realizacija se planira u godini za koju se donosi godišnji plan odobrenih projekata, dostave Agenciji do kraja drugog kvartala tekuće (30.06.), za narednu godinu. Agencija je potom dužna da nacrt godišnjeg plana stavi na javnu raspravu u trajanju od najmanje 30 dana, a nakon toga Agencija dostavlja Vladi predlog godišnjeg plana, do kraja trećeg kvartala tekuće godine (30.09.), za narednu godinu. Vlada usvaja godišnji plan odobrenih projekata javno-privatnog partnerstva za narednu godinu do 30. novembra tekuće godine. Godišnji plan projekata javno-privatnog partnerstva za narednu godinu u nadležnosti lokalne samouprave, nakon sprovedene javne rasprave, donosi nadležni organ lokalne samouprave do 30. novembra tekuće, za narednu godinu.

Kako je članom 108 Zakona o javno-privatnom partnerstvu predviđeno da je zakon stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a počeo je sa primjenom nakon isteka šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu. S tim u vezi, bitno je naglasiti da su upravo zbog odredbe odložene primjene zakona, u godini osnivanja Agencija, postojala ograničenja usljed procedure odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva, kojom se nalaže da se značajan dio procedure odvija upravo u prva dva kvartala tekuće godine, a da se procedura za godišnji plan odobrenih projekata javno-privatnog partnerstva kasnije nastavlja za odobrene projekte.

1.1 Zaprimanje predloga projekata javno-privatnog partnerstva i ocjene usklađenosti forme i sadržaja predloga sa propisima koji uređuju oblast javno-privatnog partnerstva

Agenciji za investicije Crne Gore dostavljena su dva predloga projekata javno-privatnog partnerstva od strane Glavnog Grada, i to:

- Izgradnja podzemne garaže na Trgu nezavisnosti;
- Izgradnja podzemne garaže na Trgu Božane Vučinić.

Navedeni predlozi projekata sadrže analizu opravdanosti i nacrt ugovora.

1.2 Sprovođenje postupka odobrenja predloga projekata javno-privatnog partnerstva u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu i analiziranje i vršenje ocjene usklađenosti predloga projekta javno-privatnog partnerstva sa metodologijom vrijednost za novac

Zaposleni u Odsjeku za ocjenu, odobravanje i praćenje projekata javno-privatnog partnerstva po zaprimanju projekata, pristupili su evaluaciji predloženih projekata i njihove usklađenosti sa zakonskom procedurom. Agencija je održala više sastanaka sa predstavnicima Glavnog Grada, kao i sa predstavnikom Ministarstva finansija i Zaštitnicom imovinsko-pravnih interesa.

Agencija je, u skladu sa Zakonom o javnom-privatnom partnerstvu, uputila Glavnom Gradu Zahtjev za dodatne informacije – dostavljenih projekata. Glavni Grad je dostavio odgovore i nakon analize dostavljenog materijala, Agencija je dostavila zahtjev za dodatne informacije u skladu sa čl. 33 zakona o JPP. Agencija je svoje aktivnosti ispunila u skladu sa rokovima propisanim zakonom.

Kroz Memorandum o saradnji sa Ekonomskim fakultetom, Agencija je angažovala stručnjaka za finansijsku analizu, koji je pomogao sektoru za evaluaciji u jačanju kapaciteta iz ove oblasti.

Takođe, kroz saradnju sa Evropskom investicionom bankom (dalje u tekstu EIB), Agencija je imala priliku da se konsultuje sa stručnjacima EIB-a vezano za pomenute projekte.

1.3. Pripremanja mišljenja o zaključivanju aneksa ugovora projekata javno-privatnog partnerstva i saradnja sa organom državne uprave nadležnim za poslove finansija u dijelu sačinjavanja potrebnih mišljenja

Ministarstvo kulture i medija obratilo se Agenciji za investicije Crne Gore kojim se traži mišljenje na informaciju o potrebi zaključenja Aneksa 1 Ugovora o koncesiji zaključenog između Vlade Crne Gore - Ministarstva kulture i medija i Konzorcijuma „Briv“-„Nemesis“ Kotor, dana 08.10.2020. godine.

Navedene izmjene odredaba Ugovora o koncesiji, predviđene predlogom Aneksa 1 su usklađene sa članom 71 Zakona o javno-privatnom partnerstvu (Sl. List Crne Gore br. 073/119 od 27.12.2019. godine), odnosno stavom 1, tačka 3 kojom se navodi da se "Ugovor o javno-privatnom partnerstvu može izmijeniti bez sprovođenja novog postupka dodjele, ukoliko je do potrebe za izmjenom došlo zbog okolnosti koje javni partner nije mogao predvidjeti i ako se izmjenom ne mijenja ukupna priroda javno-privatnog partnerstva".

Imajući u vidu prethodno naznačeno, Agencija za investicije Crne Gore dala je pozitivno mišljenje na informaciju o potrebi zaključenja Aneksa 1 Ugovora o koncesiji zaključenog između Vlade Crne Gore - Ministarstva kulture i medija i Konzorcijuma „Briv“-„Nemesis“ Kotor.

Takođe, Agencija je prosljedila Ministarstvu kulture i medija dopis Ministarstva finansija broj 10-01-430/22-1225/2 od 24.10.2022. godine, kojim Ministarstvo finansija obavještava Agenciju za investicije Crne Gore da nema primjedbi na dostavljenu informaciju o potrebi zaključenja Aneksa 1 Ugovora o koncesiji zaključenog između Vlade Crne Gore - Ministarstva kulture i medija i Konzorcijuma „Briv“-„Nemesis“ Kotor.

Takođe, Agencija je djelovala proaktivno i obavijestila Ministarstvo kulture i medija na zakonsku obavezu, da je javni naručilac u obavezi da Agenciji dostavi obavještenje sa izmjenom ugovora, u roku od 15 dana od dana zaključenja aneksa ugovora, radi objavljivanja odluke na internet stranici Agencije i upisa u Registar ugovora.

1.4. Pripremanje zahtjeva za dostavljanje podataka o realizaciji određenog ugovora o javno-privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom, periodično izvještava o stanju tržišta javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori i prikupljanje izvještaja o stanju projekata javno-privatnog partnerstva

Agencija je blagovremeno uputila zahtjeve javnim naručilcima za dostavljanje podataka o realizaciji ugovora o javno-privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom.

Agencija je uputila navedene zahtjeve javnim naručilcima ugovora koji su u vezi sa izvršenjem obaveza iz ugovora o javno-privatnom partnerstvu, sprovedenih prije donošenja Zakona, a upisanih u Registar ugovora o javno-privatnom partnerstvu, i to su sljedeći ugovori:

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

1. Ugovor o javno privatnom partnerstvu za uređenje park šume Tološi od 30.04.2020.godine, zaključen između Glavnog grada Podgorica, kao javnog partnera (u daljem tekstu: "javni partner") i ŽKK „Budućnost Bemax“, kao privatnog partnera (u daljem tekstu "privatni partner") na period od 20 godina;
2. Ugovor o javno-privatnom partnerstvu u cilju rekonstrukcije dijela sportskog centra "Morača" (dvorana sa dva bazena i pratećim sadržajima) u multifunkcionalnu dvoranu od 21.02.2017.godine, zaključen između "Sportski objekti" d.o.o. Podgorica, kao javnog partnera i "Košarkaški Savez Crne Gore", kao privatnog partnera na period od 20 godina;
3. Ugovor o koncesiji od 8.10.2020. godine, zaključen između Vlade Crne Gore – Ministarstva kulture, kao koncedenta – javnog partnera i Konzorcijuma "Briv"- "Nemesis", Kotor, kao koncesionara;
4. Ugovor o koncesiji od 19.10.2020. godine, zaključen između Vlade Crne Gore – Ministarstva kulture, kao koncedenta – javnog partnera i koncesionog društva „ISTRA BESAC“ Bar, kao koncesionara.

1.5. Pripremanje obrasca Izveštaja o realizaciji ugovora o javno-privatnom partnerstvu za prethodno polugodište

U skladu sa članom 103 Zakona, javni naručioci su obavezni da dostave Agenciji važeće ugovore zaključene do momenta stupanja Zakona na snagu, a Agencija je dužna da ugovore ako ispunjavaju uslove ovog Zakona upiše u Registar ugovora u roku od 60 dana od dana isteka roka za njihovo dostavljanje.

Dalje, shodno obavezi datoj članom 91 stav 6 Zakona o javno-privatnom partnerstvu, Agencija je na osnovu dostavljenih obrazaca od strane javnih naručioca, čiji su ugovori sprovedeni prije donošenja Zakona, a upisanih u registar ugovora o javno-privatnom partnerstvu, pripremila Izveštaj u vezi sa izvršenjem obaveza iz ugovora o javno-privatnom partnerstvu.

Agencija je pripremila Izveštaj za prethodno polugodište i isti će uputiti Vladi Crne Gore, shodno zakonskoj obavezi.

1.6. Registar projekata i Registar ugovora javno-privatnog partnerstva

Ono što je bilo u nadležnosti Agencije, a odnosi se na obavezu uspostavljanja Registra projekata i Registra ugovora, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona, a što je predviđeno članom 104 Zakona o javno-privatnom partnerstvu, izvršeno je jer je Agencija postupajući po članu 34 stav 3 Zakona o javno-privatnom partnerstvu utvrdila sadržaj i način vođenja Registra projekata o JPP, odnosno donijela *Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra odobrenih predloga projekata javno-privatnog partnerstva (Službeni list CG, br. 59/20 od 20.06.2020.godine)* i dalje postupajući shodno odredbi propisanoj u članu 90 stav 4 Zakona o javno-privatnom partnerstvu utvrdila je sadržaj Registra ugovora o JPP, odnosno donijela *Pravilnik o sadržaju Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu (Službeni list CG, br. 59/20 od 20.06.2020.godine)*. Uspostavljeni registri su objavljeni na Internet stranici Agencije, i na taj način su dostupni zainteresovanoj javnosti.

Nadalje, postupajući po odredbi propisanoj u članu 65 stav 4 Zakona o javno-privatnom partnerstvu, a kojom je propisano da Agencija utvrđuje sadržaj Obavještenja o dodjeli ugovora o javno-privatnom partnerstvu, Agencija je utvrdila sadržaj pomenutog obavještenja i na taj način stvorila sve preduslove za efikasan rad Sektora za javno-privatno partnerstvo.

1.7. Upis u Registar ugovora važećih ugovora o javno-privatnom partnerstvu

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Članom 103 Zakona o javno-privatnom partnerstvu je predviđena obaveza javnim naručiocima da, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu zakona, dostave Agenciji važeće ugovore za pružanje usluga od javnog interesa, izvođenje javnih radova, rekonstrukciju, izgradnju i održavanje javne infrastrukture zaključenih do dana početka primjene ovog zakona u oblastima iz člana 13 Zakona o javno-privatnom partnerstvu, sa paratećom dokumentacijom radi upisa u Registar ugovora. Ovim članom je predviđena i obaveza Agencije da u roku od 60 dana od dana isteka roka za njihovo dostavljanje ove ugovore upiše u Registar ugovora. U pogledu ispunjavanja ove obaveze od strane javnih naručilaca Agencija je djelovala proaktivno na način što je u 2021. godini putem 22 urgencije po dopisima iz 2020. godine opet pozvala one javne partnere koji prethodno nisu dostavili odgovor da dostave ugovore, ukoliko ih eventualno posjeduju, radi upisa u Registar ugovora. Od ukupno 12 institucija koje su odgovorile na predmetne urgencije iz 2021. godine, od strane 10 institucija se navodi da nemaju zaključenih ugovora koji bi se mogli svrstati u javno-privatno partnerstvo, dok je od strane dvije institucije Agenciji dostavljeno ukupno osam ugovora radi upisa u Registar ugovora JPP.

Shodno tome, Savjet Agencije je usvojio *Smjernice o utvrđivanju Kriterijuma za ocjenu ugovora o JPP-u, zaključenih prije stupanja na snagu Zakona o javno-privatnom partnerstvu*. Takođe, Savjet Agencije je usvojio *Informaciju o ocjeni dostavljenih osam ugovora o javno-privatnom partnerstvu, zaključenih prije stupanja na snagu Zakona o JPP*, pripremljenu na osnovu Smjernica i donio *Odluku da se izvrši upis ugovora, zaključenih prije stupanja na snagu Zakona o JPP*, u Registar ugovora JPP i to:

- *Ugovora o javno privatnom partnerstvu za uređenje park šume Tološi zaključenog dana 30.04.2020. godine;*
- *Ugovora o javno privatnom partnerstvu u cilju rekonstrukcije dijela Sportskog centra 'Morača' (dvorana sa dva bazena i pratećim sadržajima) u multifunkcionalnu dvoranu zaključenog dana 21.02.2017. godine;*
- *Ugovora o koncesiji između Vlade Crne Gore - Ministarstva kulture i Konzorcijuma 'Briv'- Nemesis' Kotor zaključenog dana 08.10.2020. godine;*
- *Ugovora o koncesiji između Vlade Crne Gore - Ministarstva kulture i Konzorcijuma 'ISTRA BESAC' Bar zaključenog dana 19.10.2020. godine.*

Napomena: Agencija je, u saradnji sa ekspertima OECD/SIGMA, izvršila analizu dostavljenih osam ugovora o JPP-u, zaključenih prije stupanja na snagu Zakona o JPP, gdje su eksperti za potrebe Agencije izradili Kriterijume za ocjenu ugovora o JPP-u, zaključenih prije stupanja na snagu Zakona o JPP-u sa praktičnom tablicom kriterijuma koja se koristiti kao metodološki alat u analizi postojećih ugovora JPP-a.

Nadalje Agencija je, postupajući po Pravilniku o sadržaju Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 59/20; u daljem tekstu Pravilnik), uputila javnim naručiocima, Glavnom gradu Podgorica i Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta, Zahtjev za dostavljanje ispunjenih obrazaca za upis u Registar ugovora o JPP-u. Javni naručioc, koji su u obavezi ispuniti obrasce za upis u Registar ugovora o JPP-u, dostavili su ih Agenciji 31.12.2021. godine.

Agencija je, postupajući shodno Pravilniku, izvršila provjeru da li podaci iz obrasca od 31.12.2021. godine, odgovaraju podacima iz dostavljene dokumentacije. Prilikom provjere Agencija je utvrdila da u obrascima, dostavljenim od strane Glavnog grada Podgorica, nedostaje podatak ili da podatak ne odgovara podatku navedenom u dostavljenoj dokumentaciji, te je javnog naručioca obavjestila o istom i uputila Zahtjev za dostavljanje nove (dopunjene, odnosno ispravljene) prijave za upis u Registar ugovora o JPP.

Glavnog grada Podgorica, Agenciji je dana 18.03.2022. godine dostavio novu prijavu. Agencija je, na osnovu Pravilnika, izvršila provjeru da li podaci iz obrasca, odgovaraju podacima iz dostavljene dokumentacije.

Nakon gore sprovedenih radnji Agencija je izvršila upis važećih ugovora, zaključenih prije stupanja na snagu Zakona o JPP-u iz člana 1 Odluke, u Registar Ugovora o JPP-u (<https://mis.gov.me/web-content/ucloadi/2022/04/Registar-ugovora-o-JPP-u-1.pdf>).

Takođe, Agencija je u 2022. godini opet pozvala one javne partnere koji prethodno nisu dostavili odgovor na dopise iz 2020. i urgencije iz 2021. da dostave ugovore, ukoliko ih eventualno posjeduju, radi upisa u

Registar ugovora. Svih 10 institucija, kojima je upućena urgencija, izjasnili su se da nemaju zaključenih ugovora koji bi se mogli svrstati u javno-privatno partnerstvo.

1.8. Metodologija za procjenu dobijene vrijednosti u odnosu na uložena sredstva (value for money) - objavljivanje diskontne stope u visini od 4 %

Postupajući shodno obavezi koja proizilazi iz člana 32 stav 4 Zakonom o javno-privatnom partnerstvu Agencija je izradila i objavila na Internet stranici Metodologiju za procjenu dobijene vrijednosti u odnosu na uložena sredstva, odnosno donijela Pravilnik o metodologiji za procjenu dobijene vrijednosti u odnosu na uložena sredstva (Službeni list CG, br. 59/20 od 20.06.2020. godine). U skladu sa tačkom 1.2.2. Programa rada Agencije za 2021. godinu, predviđeno je da Agencija objavi visinu diskontne stope koja bi se koristila u Metodologiji, pa je tako 08.12.2021. godine, nakon saglasnosti Savjeta Agencije, na zvaničnoj web stranici Agencije objavljena diskontna stopa u visini od 4 %, preuzeta iz člana 19 stav 3 Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 480/2014 od 3. marta 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 1303/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi Evropskog fonda za regionalni razvoj, Evropskog socijalnog fonda, Kohezijskog fonda, Evropskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Evropskog fonda za pomorstvo i ribarstvo te o utvrđivanju opštih odredbi Evropskog fonda za regionalni razvoj, Evropskog socijalnog fonda, Kohezijskog fonda i Evropskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.

1.9. Ugovor o javno-privatnom partnerstvu

Agencija je upoznata od strane Ministarstva finansija da će izrada obrasca ugovora o javno – privatnom partnerstvu biti odradjena od strane istog, a u skladu sa Akcionim planom (za 2021. i 2022. godinu) za sprovođenje Strategije unapređenja politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva za period 2021-2025. godine, izraditi između ostalog i formu obrasca ugovora o JPP uz tehničku podršku Evropske banke za obnovu i razvoj. U skladu sa navedenim, forme obrasca će nakon izrade biti objavljene na zvanični sajt Agencije za investicije.

1.10. Izrada nacrtu protokola o postupanju Agencije za investicije u odobravanju projekata javno – privatnog partnerstva

U saradnji sa ekspertima OECD – SIGMA, izradjen je nacrt protokola o postupanju Agencije u odobravanju projekata javno-privatnog partnerstva, čiji je cilj i svrha odrediti proceduralne korake koje zaposleni Sektora za javno-privatno partnerstvo moraju slijediti kako bi na adekvatan način sprovedli sve aktivnosti koji se odnose na izvršavanje obaveza u fazi pripreme predloga projekata JPP-a, uključujući i koordinaciju sa drugim državnim tijelima u ispunjavanju navedenih dužnosti. Navedeni protokol će koristiti i kao vodič zaposlenima Sektora za JPP u sprovođenju svih zakonom definisanih poslova i dužnosti u odobravanju projekata JPP-a. Protokol je u fazi usaglašavanja sa Ministarstvom finansija, nakon čega ide na usvajanje od strane Savjeta Agencije za investicije Crne Gore.

1.11. Izjava o nepostojanju sukoba interesa članova tenderske komisije

Agencija je upoznata da je od strane Ministarstva finansija donijet Pravilnik o sadržaju izjave o nepostojanju sukoba interesa članova tenderske komisije (Službeni list CG", br. 058/20 od 19.06.2020.), a čiji je sadržaj shodno članu 37 stav 7 Zakona o javno-privatnom partnerstvu bilo dužno da donese ovo Ministarstvo. Pomenuta izjava je objavljena na Internet stranici Agencije i dostupna je obveznicima zakona.

1.12. Aktivnosti na promociji modela javno-privatnog partnerstva i edukaciji javnih naručilaca

Kao posebna obaveza Agencije se nameće i dio koji se odnosi na promociju projekata javno-privatnog partnerstva, te na edukaciji javnih naručilaca o modelu javno-privatnog partnerstva. Odsjek u čijoj je nadležnosti promocija i vođenje registra projekata javno-privatnog partnerstva je pripremio neophodne prezentacije i materijal za promociju, kao i objavio registre na internet stranici Agencije.

Odsjek je u cilju promocije javno-privatnog partnerstva kao novog modela investiranja u Crnoj Gori, saradivao sa javnim naručiocima i drugim nadležnim organima, a sa namjerom podizanja administrativnog kapaciteta javnih tijela – naručioca projekta, te je s tim u vezi, u prethodnom periodu organizovan niz sastanaka sa javnim naručiocima.

Agencija za investicije Crne Gore organizovala je i set obuka, u saradnji sa Ministarstvom finansija i istaknutim ekspertima SIGMA/OECD i ekspertima EBRD, za javne naručiоce.

U saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore organizovan je okrugli sto sa predstavnicima crnogorske privrede i predstavnicima Vlade Crne Gore, gdje su prezentovane sve prednosti modela javno-privatnog partnerstva.

Odsjek je pripremio i distribuirao javnim naručiocima *flajer* na kom su sadržani *koraci* koji se primjenjuju prilikom primjene modela ugovornog odnosa putem javno-privatnog partnerstva. Flajer je objavljen na internet stranici Agencije i na taj način je dostupan zainteresovanoj javnosti i obveznicima zakona. Takođe, Odsjek je izradio *Rječnik termina za JPP* i *QR kartice za JPP* koje su distribuirane javnim naručiocima i objavljene na internet stranici Agencije.

Agencija je upoznata da je Ministarstvo finansija donijelo *Smjernice za javno-privatno partnerstvo u Crnoj Gori*, te je iste, uz saglasnost autora, objavila na svojoj internet stranici kako bi ih učinila dostupnim obveznicima zakona, te i na ovaj način radila na njihovoj kontinuiranoj edukaciji.

1.13. Saradnja sa domaćim i inostranim javnim tijelima, posebno sa tijelima Evropske unije i domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama

Shodno članu 18 Zakona o javno-privatnom partnerstvu propisana je obaveza Agenciji da saraduje sa međunarodnim organizacijama nadležnim za javno-privatno partnerstvo i učestvuje u inicijativama od značaja za javno-privatno partnerstvo. Agencija je u prethodnoj godini nastojala da u kontinuitetu jača saradnju sa domaćim i inostranim javnim tijelima, posebno sa tijelima Evropske unije i domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama koje se bave prikupljanjem i dijeljenjem stečenih iskustava i znanja iz područja pripreme, ocjene i sprovođenja projekata javno-privatnog partnerstva, te je održala sastanke sa predstavnicima Delegacije EU, IMF, WB, EIB/EPEC, ReSPA, EBRD i OECD/SIGMA.

Odsjek saraduje sa Ministarstvom finansija u djelu promocije modela javno-privatnog partnerstva, ali i sa drugim organima Vlade Crne Gore. Takođe, u kontinuitetu saraduje i sa predstavnicima lokalnih samouprava.

Agencija je razvila saradnju i sa Privrednom komorom Crne Gore koja okuplja crnogorske privrednike. Pojedinačno, predstavnici Agencija imali su komunikaciju sa nekoliko privatnih partnera koji su bili zainteresovani za informacije koje se tiču ukupnog ciklusa modela javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori.

Odsjek intezivno saraduje sa SIGMA/OECD, pa je u tom smislu nastavljena realizacija seta obuka za javne naručiоce na temu „*Identifikacija projekata JPP*“. Uz podršku eksperata SIGMA/OECD izradjen je i „*Predlog Protokola o postupanju Agencije za investicije u odobravanju projekata JPP*“.

U saradnji sa Ministarstvom finansija i ekspertima EBRD, takođe, je organizovana obuka za javne naručiocima na temu "Jačanje kapaciteta i unapređenje ambijenta za razvoj JPP i koncesija".

Agencija je nastavila saradnju sa međunarodnim partnerima i u tom smislu održan je set online obuka organizovanih u četiri ciklusa od strane EIB/EPEC za službenike Sektora za javno-privatno partnerstvo.

Tehnička podrška eksperata EIB/EPEC Agenciji, nastavila se u pogledu pružanja podrške u djelu analize dokumentacije prvih predloga projekata JPP. U simulaciji paralelne analize dospelih projekata sa EIB-om, pokazalo se da je tim koji se bavio evaluacijom projekata imao gotovo identične zaključke kao i tim EIB-a sa višedecenijskim iskustvom.

Saradnja je ostvarena i sa ReSPA i diplomatskim predstavništvima u Crnoj Gori, a sve sa ciljem promocije modela javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori.

1.14. Aktivnosti u cilju prikupljanja informacija i obrade podataka u cilju izrade mape potencijalnih projekata javno-privatnog partnerstva

Agencija saraduje sa predstavnicima lokalnih samouprava-javnim naručiocima sa ciljem mapiranja potencijalnih JPP projekata. U tom smislu, u komunikaciji i saradnji sa potencijalnim javnim naručiocima sačinjen je predlog potencijalnih projekata koji mogu biti predmet razmatranja, od strane javnih naručioca, za eventualno sprovođenje kroz model JPP.

1.15. Jačanje administrativnih kapaciteta zaposlenih

Sektor za javno-privatno partnerstvo nastoji da u kontinuitetu radi na stručnom osposobljavanju svojih zaposlenih, kako u zemlji tako i u inostranstvu.

Tako su predstavnici Sektora za javno-privatno partnerstvo bili u radnoj posjeti Republici Hrvatskoj, gdje su u saradnji sa Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja RH održali sastanak sa Gradom Koprivnica i Ministarstvom finansija u cilju razmjene tehničkih rješenja u djelu javno - privatnog partnerstva. Tokom boravka u Koprivnici, predstavnici Sektora, posjetili su i Gimnaziju „Fran Galović“ te se na licu mjesta upoznali sa prednostima izgradnje putem JPP-a.

U smislu edukacije na nivou EU, službenica Odsjeka učestvovala je na petodnevnom treningu Joint Vienna Instituta (Beč) koji je tretirao temu JPP.

Odsjek je, u prethodnom periodu, pripremio TAIEX application form i aplicirao na TAIEX program podrške za organizaciju studijske posjete službenika Agencije Republici Sloveniji u cilju prenošenja postojećih znanja i tehničkih rješenja iz djela javno-privatnog partnerstva i Investicija od strane kolega iz Slovenije. Aplikacija je odobrena od strane TAIEX te će, u predstojećoj godini, biti organizovana studijska posjeta službenika Agencije i Ministarstva finansija Crne Gore srodnim institucijama u Sloveniji uz partnersku podršku TAIEX.

1.16. Realizacija obaveza iz Akcionog plan za 2021. i 2022. godinu za sprovođenje Strategije za unaprijeđenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva 2021-2025

Na zahtjev Ministarstva finansija – Direktorata za politiku javnih nabavki, donosioca Strategije za unaprijeđenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva za period 2021-2025. godinu, Odsjek u čijoj je nadležnosti promocija i vođenje registra projekata javno-privatnog partnerstva je, u 2022. godini, informisao Ministarstvo o ispunjenosti obaveza, iz pomenutog akcionog plana, i to za aktivnost 6.1 (Sprovođenje obuke o primjeni Zakona o javno-privatnom partnerstvu za zaposlene Agencije za investicije,

Ministarstva finansija i Komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki)¹ i aktivnost 6.2 (Uspostavljanje Registra projekata i Registra ugovora JPP-a).²

1.17. Unaprijeđenje poslovnog ambijenta na polju javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori

U poslednjih godinu dana Agencija je kontinuirano radila na promociji javno-privatnog partnerstva, podižući svijest potencijalnih javnih naručilaca o ovom institutu. Kao plod aktivnosti Agencije jeste povećanje interesovanja javnih naručilaca ali i privatnih subjekata, što se ogleda u kontinuiranim upitima upućenim Agenciji veznih za javno-privatno partnerstvo. Ono što javni naručioci, prije svega lokalne samouprave, navode kao jednu od barijera kako bi se neki projekti konkretizovali, odnosno ušli u fazu izrade studija, jesu skromni finansijski resursi lokalnih samouprava, kao i nedostatak kadra kako bi se studije radile bez spoljnih saradnika, odnosno konsultanata.

Agencija je u svakodnevnoj komunikaciji sa relevantnim domaćim institucijama i međunarodnim partnerima, došla do zaključka da bi otvaranje **revolving fonda**, koji bi služio javnim naručiocima za pripremu predloga projekata, umnogome olakšao i unaprijedio razvoj i implementaciju samog instituta javno-privatnog partnerstva, i da bi to bilo od izuzetne važnosti za ekonomiju Crne Gore. O ovoj temi, Agencija je održala sastanke na tehničkom nivou sa predstavnicima relevantnih državnih institucija.

Takođe, u kontinuiranoj komunikaciji sa međunarodnim institucijama, bankama, i konsultantima, skreće se pažnja da je administrativna decentralizacija kod izrade projekata (pogotovo onih koji se tiču komunalnih usluga i rješavanja problema otpada, tretiranja otpadnih voda, obezbjeđivanje parking mjesta kroz gradnju garaža u gradskim jezgrima itd.), smanjuje njihov potencijal za kreditiranjem od strane međunarodnih banaka, smanjuje interesovanje međunarodnih institucija da u istima učestvuju kao konsultanti, kao i njihovu privlačnost za ozbiljne investitore. Preporuka je da se lokalni naručioci udružuju, i koriste one instrumente koje zakon nudi, kako bi se povećala njihova utrživost, omogućilo lakše finansiranje, izbor konsultanta kao i privukle ozbiljne međunarodne kompanije, samim tim i smanjio rizik za naručioca i javni budžet.

II. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SEKTORA ZA INVESTICIJE

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za investicije Crne Gore, utvrđeno je da se među organizacionim jedinicama Agencije za investicije Crne Gore nalazi Sektor za investicije, koga čine: Odsjek za podršku i praćenje investicija i Odsjek za mapiranje, pripremu i analizu investicija.

U Sektoru za investicije, u skladu sa Pravilnikom, obavljaju se poslovi koji se odnose na:

¹ Agencija je u saradnji sa ekspertima OECD/SIGMA, a u cilju jačanja administrativnih kapaciteta zaposlenih u Sektoru za javno-privatno partnerstvo, u 2021. godini organizovala tri online obuke za zaposlene: I. U saradnji sa MF realizovana je obuka za zaposlene Agencije, 27.04.2021. godine na temu "Uvod u JPP i koncesije" (2 MIA, 1 MF i 3 lokalna samouprava). II. 1. 06.2021. godine na temu "Identifikacija projekata JPP" realizovana je obuka za zaposlene Agencije (12 MIA). III. 10.11. 2021. godine na temu "Ocjena i odobrenje JPP projekata" realizovana je obuka za zaposlene Agencije (9 MIA). Agencija za investicije CG u saradnji sa Ministarstvom finansija i istaknutim ekspertima SIGMA/OECD realizovala je obuku za javne naručioca na temu "Identifikacija projekata JPP" kojoj su prisustvovali predstavnici lokalnih samouprava (14), ministarstva i državnih organa (4), Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore (1), Ministarstva finansija (3) i Agencije za investicije CG (6). Obuka je održana 22. jula 2022, Hotel "Hilton", Podgorica.

² Registar projekata i Registar ugovora uspostavljeni su i dostupni su na veb-sajtu Agencije (www.oie.gov.me). Agenciji je dostavljeno ukupno 8 ugovora o JPP-u, zaključenih prije stupanja na snagu Zakona o JPP, od kojih su, shodno internim procedurama, 4 upisane u Registar ugovora o JPP. Ova aktivnost Agencije sprovedena je u saradnji sa ekspertima OECD/SIGMA.

Odsjek za podršku i praćenje investicija u Sektoru za investicije, obavlja poslove koji se odnose na:

- podsticanje ukupnog društvenog ambijenta za investiciona ulaganja;
- prati status i dinamiku realizacije investicionih projekata u skladu sa zakonom;
- obezbjeđuje informacije o institucionalnom i zakonodavnom okviru za investicije iz nadležnosti Odsjeka;
- definisanje modaliteta valorizacije razvojnih resursa;
- intenziviranje aktivnosti na otklanjanju okolnosti koje su prouzrokovale očigledna kašnjenja, kao i okolnosti koje u značajnoj mjeri usporavaju ili otežavaju realizaciju obaveza ugovorenih na osnovu sprovedenih tenderskih postupaka, komunikaciju sa investitorima o mogućnostima i načinima realizacije projekta u svim fazama, od faze izrade plana, pripreme infrastrukture, do faze izgradnje finalnog proizvoda kroz pripremu sopstvenih analiza uticaja investicija;
- pripremu baze adekvatne planske dokumentacije i drugih dokumenata neophodnih za adekvatnu realizaciju investicija;
- izradu ekonomske analize razvojnih projekata;
- kontinuiranu komunikaciju sa lokalnim samoupravama i drugim nadležnim institucijama u dijelu definisanja i praćenja obaveza svih činilaca u procesu realizacije projekta;
- promociju investicionih potencijala;
- definiše i realizuje poslove u vezi „aftercare“ aktivnosti za investitore;
- priprema izvještaja o pitanjima iz nadležnosti Odsjeka, obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom Agencije.

Odsjek za mapiranje, pripremu i analizu investicija u Sektoru za investicije obavlja poslove koji se odnose na:

- predlaganje mjera i aktivnosti u cilju realizacije ugovorenih obaveza;
- analizu investicionih potencijala opština i marketinška priprema investicija;
- izradu sveobuhvatne mape investicija, posjeta opštinama radi mapiranja investicionih potencijala;
- pripremanje obrazaca investicionih karakteristika opština;
- priprema obrazaca za investicione potencijale opština, sačinjavanje baze nezaposlenih lica na nacionalnom i lokalnom nivou i baze komunalnih usluga;
- mapiranje investicionih lokacija u opštinama; foto i video evidentiranje investicionih lokacija u opštinama;
- saradnju sa drugim državnim organima i institucijama;
- vođenje evidencije o planiranim investicijama;
- aktivnosti usmjerene na stvaranju preduslova za početak realizacije investicionih projekata;
- prevazilaženje administrativnih barijera u cilju uspješne realizacije započetih projekata;
- koordinaciju i saradnju sa organima državne uprave, lokalne samouprave i predstavnicima investitora, priprema izvještaja o pitanjima iz nadležnosti Odsjeka;
- obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Agencije.

U nastavku je dat pregled preduzimanih aktivnosti u ovom Sektoru.

2.1. Praćenje statusa i dinamike realizacije investicionih projekata

Tokom 2022. godine održavani su sastanci četiri međuresorna radna tijela za praćenje realizacije projekata, nad kojim je koordinaciju od Sekretarijata za razvojne projekte preuzela Agencija za investicije, i to:

- Operativnog tima u vezi s projektom „Luštica Bay“,
- Koordinacionog tima u vezi s projektom „Ritz Carlton Montenegro“,

- Radnog tima u vezi s projektom „Kolašin 1600“ i
- Radnog tima u vezi s projektom „Mediteran“ Zabljak.

U nastavku će biti predstavljene aktivnosti u odnosu na pojedinačne zaključene ugovore.

2.1.1. Ugovor o zakupu i izgradnji, zaključen između Vlade Crne Gore, Opštine Tivat i kompanije „Luštica Development“ AD - LUŠTICA BAY - Tivat

2.1.1. a Osnovni podaci o Projektu

Ugovor o zakupu i izgradnji koji se odnosi na Luštica Development Opština Tivat, potpisan je 23. oktobra 2009. godine između Vlade Crne Gore, Opštine Tivat i kompanije „Luštica Development“ AD Podgorica („Projektna kompanija“).

Protokol o datumu stupanja na snagu Ugovora o zakupu i izgradnji, ovlašćeni predstavnici ugovornih strana potpisali su 11. oktobra 2013. godine. S tim u vezi, datum upisa prava korišćenja na katastarskim parcelama navedenim u Prilogu 7 navedenog Protokola, 10. decembar 2013. godine, uz datum potpisivanja Protokola, predstavlja datum stupanja na snagu Ugovora o zakupu i izgradnji, kada su počeli da teku rokovi za realizaciju ugovornih obaveza.

Zakupac je, shodno Ugovoru, unaprijed isplatio zakupninu za prvih deset godina zakupa u iznosu od 10.000.000 eura. Unaprijed plaćena zakupnina će služiti kao garancija za dobro izvršenje posla, a polovina njenog iznosa garantovaće izvršenje obaveza Projektna kompanije u pogledu obaveza minimalne izgradnje do kraja prve faze izgradnje. Ukupna površina zakupljenog zemljišta je 6.923.260m².

Ugovorom je definisan Investicioni program koji se procjenjuje na iznos od cca. 1.1 milijardu eura, a obuhvata izgradnju: osam hotela (3.310 hotelskih soba, 60% kapaciteta sa 5 i više zvjezdica), 1.250 rezidencijalnih jedinica (uključujući vile i apartmane), Thalasso centar, dvije marine sa vezovima i pratećim sadržajima, golf teren sa 18 rupa, Konferencijski centar i sadržaje za svakodnevne potrebe otvorene tokom cijele godine, uključujući prodavnice, restorane, osnovnu školu i zdravstvene objekte.

Projektna kompanija se obavezala da će investirati minimum 150.000.000 eura, u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu Ugovora, kao i da će izvršiti minimalnu obavezu izgradnje u roku od 12 godina od dana stupanja na snagu Ugovora.

U avgustu 2018. godine svečano je otvoren The Chedi hotel sa 5 zvjezdica i 111 smještajnih jedinica, kao i marina čiji je trenutni kapacitet 85 vezova. Plaža dužine 275 metara je u funkciji od jula mjeseca 2018. godine. Takođe, sa radom su počeli i poslovni prostori unutar kompleksa.

Dana 29. oktobra 2019. godine je potpisan sporazum između Ministarstva održivog razvoja i turizma i Opštine Tivat o zajedničkom finansiranju angažovanja procjenitelja čiji će zadatak biti procjena izvršenja minimalne obaveze investicije.

2.1.1. b Realizovane aktivnosti na Projektu tokom 2022. godine

Agencija za investicije Crne Gore vrši koordinisanje rada Operativnog tima u vezi s projektom „Luštica Bay“, s ciljem pružanja dodatne podrške na realizaciji projektnih obaveza, kao i intenziviranja aktivnosti organa državne uprave uključenih u rješavanje otvorenih pitanja na navedenom projektu.

Do sada je održano ukupno 16 sastanaka Operativnog tima, a tokom izvještajnog perioda održana su tri sastanka.

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Shodno podacima navedenim u *Informaciji o aktivnostima na realizaciji prioritarnih projekata iz oblasti turizma (period januar – jun 2021. godine)*, koju je pripremio Ministarstvo ekonomskog razvoja, tokom navedenog perioda, između ostalog, realizovane su sljedeće aktivnosti na Projektu:

- Krajem decembra 2021. godine raspisan je tender za imenovanje procjenitelja za projekat „Luštica Bay“, a zadatak imenovanog procjenitelja podrazumijevao bi da ocijeni da li je u realizaciji projekta izvršena minimalna obaveza investiranja. Predmetni tenderski postupak je u januaru 2022. godine proglašen neuspjelim iz razloga što nije bilo dostavljenih ponuda.
- Kada je u pitanju naselje „Marina Village“, završena je izgradnja jednog stambenog objekta sa 16 apartmana, a u toku je izgradnja 11 stambenih objekata sa 89 apartmana, kao i 2 vile. Takođe, pripremljena je projektna dokumentacija za „Marina Hotel“ sa 200 smještajnih jedinica, zatim za 3 vile i 6 stambenih objekata sa 60 stanova, a vođeni su i pregovori sa potencijalnim operatorima budućeg hotela „Marina Hotel“.
- Što se tiče Marine, faza II je završena, uključujući pripadajuću infrastrukturu za potrebe korisnika marine, a tokom ljeta 2021. godine izgrađena je obalna šetna staza između Marine – velikog lukobrana i plaže Oblatno.
- U planu je obezbjeđenje potrebnih preduslova za izradu neophodnih servisnih sadržaja za upravljanje marinom – kancelarijski prostor i prostori za klijente, i korisnike usluga marine. Predat je zahtjev za rekonstrukciju objekta marine nadležnom ministarstvu.
- Takođe, završena je izgradnja saobraćajnice MVR5a za potrebe novih objekata u naselju „Marina Village“, ukupne dužine oko 60 m. U toku je izgradnja nastavka saobraćajnice MVR5b, kao i saobraćajnice MVR4 sa pratećom infrastrukturom, ukupne dužine 560 m.
- Dodatno, obustavljen je tenderski postupak za izgradnju Graničnog prelaza sa postrojenjem za snabdijevanje plovila gorivom za potrebe „Luštica Bay“, kao i ostalih korisnika zbog nemogućnosti obezbjeđivanja komunalnog opremanje graničnog prelaza, a kompanija „Luštica Development“ je u cilju nastavka procedure implementacije projekta pristupila zahtjevu za implementaciju projekta na novoj lokaciji, u kojem cilju je zvanično upućen dopis Opštini Tivat.
- Planirano je privođenje namjeni dijela servisne zone, DUP 21, u cilju obezbjeđenja servisa za već razvijeni dio projekta, kao i za buduće planske cjeline. Projektant je odabran, a u toku je pribavljanje urbanističkih uslova za 7 urbanističkih parcela, dok je implementacija planirana za početak 2023. godine.
- Kada je riječ o naselju „Centrale“ u toku su građevinski radovi na 4 stambena objekta sa 56 apartmana, zatim 2 objekta mješovite namjene sa 16 apartmana i 5 poslovnih prostora, a u toku je i priprema projektna dokumentacije za izgradnju 14 stambenih objekata sa 119 apartmana, zatim 2 objekta mješovite namjene sa 19 apartmana i 10 poslovnih prostora, za ambulantu (bruto površine 239 m) i za Boutique hotel kategorije 5 zvjezdica sa 33 sobe.
- Takođe, završena je izgradnja ulice dužine 810 m sa kompletnom podzemnom i nadzemnom infrastrukturom.
- Što se tiče objekata u okviru Golf zone, u toku je priprema projekta za prvu i drugu fazu golf rezidencijalnih objekata od čega 7 vila, 6 kuća u nizu sa 12 jedinica i 4 stambena objekta sa 45 apartmana u prvoj fazi i 16 vila, 5 objekata sa 60 apartmana i golf kluba u drugoj fazi.
- U prethodnom periodu završena je izgradnja projekta Faza I i Faza II sistema za transport vode za irigaciju golf terena, u okviru kojeg su izgrađene i 2 pumpne stanice kao i trafostanica instalisane snage 630kVA za transport prečišćene vode sa PPOV-a Tivat/Kotor. Međutim, trenutno kvalitet vode sa PPOV-a Tivat/Kotor nije zadovoljavajući, dok je salinitet vode i do 4 puta veći od gornje vrijednosti dozvoljene za irigaciju golf terena.

- Kako je u prethodnom periodu izgrađen ili započet znatan procenat objekata predviđen važećom planskom dokumentacijom, kompanija je u izvještajnom periodu pristupila izradi izmjena Master plana za preostale parcele naselja „Centrale“ i izradi novog Master plana za prostor DUP-a Donji Radovići Istok. Zahtjev za donošenje Odluke o pristupanju izmjeni/izradi planskog dokumenta dostavljen je nadležnom Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Takođe, kompanija je predala zahtjeve za izmjenu Prostorno urbanističkog plana Opštine Tivat, uključujući i zahtjev za urbanizaciju preostalih 263 ha zemljišta koje obuhvata faza II realizacije projekta „Luštica Bay“. Postupanje nadležnih Institucija po ovim zahtjevima od ključnog je značaja za dalju nesmetanu realizaciju programa predviđenog Ugovorom o zakupu i izgradnji.
- Izabran je glavni izvođač za projekat golf teren sa 19 rupa i intenzivni radovi na izgradnji I faze golf terena započeli su početkom oktobra 2021. godine. Kompletirano je 60% Prve faze projekta, uključujući Istočno jezero i pumpnu stanicu za irigaciju prve faze Golf terena, ali iz gore navedenih razloga (neadekvatnog kvaliteta vode iz postrojenja Tivat – Kotor) obustavljeni su radovi na implementaciji projekta izgradnje Golf terena, koje će trajati do rješavanja pitanja kvaliteta vode.
- Agencija se obratila Zaštinici imovinsko-pravnih interesa Crne Gore u vezi s parcelama koje su pod sudskim sporom a nalaze se u okviru lokaliteta projektnog kompleksa. Nakon dobijanja odgovora, na sastanku održanom 29.11.2022. godine, Agencija je Projektnoj kompaniji uručila odgovor Zaštynice.
- Za potrebe implementacije izgradnje Golf terena Faze I, planirano je djelimično izmještanje dalekovoda 10 kV, koji ometa realizaciju sadržaja projekta, kao i pripadajućih rezidencijanih objekata. Ovaj projekat biće aktuelan sve do finalnog rješavanja izmještanja/ukidanja dalekovoda, bilo kroz putnu infrastrukturu, ili nekim drugim primjenjivim načinom.
- Takođe, u toku je priprema projektne dokumentacije za privremene objekte u zoni PA prema programu privremenih objekata Opštine Tivat. U prethodnom periodu je finalizovana priprema projektne dokumentacije – za saobraćajnice u golf zoni – GR_Main – 2000 m, GR4, GR6, kao i za rezervoar (2x 1000 m³) za vodosnabdijevanje naselja Centrale lociran u Golf zoni.

Neophodno je intenzivirati aktivnosti na rješavanju pitanja obračuna iznosa „Bruto primitaka“ i „Kupoprodajne cijene za raspolaganje plaćem“ za koje „Luštica Development“ ima ugovornu obavezu plaćanja prema Vladi Crne Gore (u pitanju je procijenjeni iznos obaveza od cca 2,6 miliona eura) a kojim koordinira Ministarstvo finansija. U vezi sa navedenim, u toku je razgovor između predstavnika Projektne kompanije i Ministarstva finansija oko usaglašavanja nesuglasica koje su tehničke prirode.

Kada je riječ o broju zaposlenih, u menadžmentu kompanija koje upravljaju projektom do juna je bilo angažovano 504 lica, od kojih su 423 domaći, a 81 strani državljani. Kompanija tokom izvođenja građevinskih radova, u prosjeku zapošljava dodatnih 350 do 400 radnika. Kada je riječ o broju zaposlenih, shodno navedenoj informaciji, u menadžmentu kompanija koje upravljaju projektom trenutno je angažovano 361 lica, od kojih su 292 domaći, a 69 strani državljani. Pored navedenih, Projektna kompanija zapošljava i dodatnih 300 radnika tokom čitave godine za usluge održavanja, a tokom građevinskih radova, Projektna kompanija u prosjeku zapošljava dodatnih 350-400 radnika.

Kako je navedeno u predmetnoj informaciji, a po podacima dobijenim od predstavnika investitora, u okviru projekta „Luštica bay“ od početka realizacije je uloženo blizu 333.000.000 eura, od čega je tokom prve polovine 2021. godine investirano 26.790.000 eura.

Predlozi za uspješnu realizaciju: Neophodno je u saradnji Opštine Tivat, Opštine Kotor i Javnog preduzeća „Regionalnog vodovoda Crnogorsko primorje“ obezbijediti nastavak izgradnje golf terena a u cilju obezbjeđivanja vodosnabdijevanja terena. Projektna kompanija je dostavila predlog Memoranduma o saradnji sa vodovodom kojim bi se došlo do pretpostavki za privremeno (testno rješenje) navodnjavanja golf terena. Agencija je uputila zahtjev za sastanak predstavnicima vodovoda i kanalizacije Tivat, Opštini

Tivat, Regionalnom vodovodu Crnogorsko primorje. Zaustavljanje nelegalne eksploatacije pijeska u Morači, te stabilizacija navodnjavanja vodoizvorišta Bolje sestre, stvara pretpostavke da se omogući dovoljna količina vode za projekat. Agencija će nastaviti koordinaciju i organizovanje sastanaka kako bi se što prije došlo do adekvatnog rješenja.

Projektna kompanija je u više navrata iskazala namjeru za kupovinom, odnosno učestvovanjem na eventualnom javnom natjecanju za kupovinu pijeska iz Ade Bojane koji je vađen tokom sanacionih aktivnosti. Shodno zaključcima Vlade Crne Gore, jedan dio tog pijeska ne ispunjava ekološke standarde da bi mogao biti korišćen na daljoj sanaciji Ade Bojane. Projektna kompanija je u predlogu Memoranduma još jednom iskazala namjeru za kupovinom pijeska.

Potrebno je nastaviti sa aktivnostima potrebnim za izgradnju puta MR2. Takođe, neophodno je intenzivirati aktivnosti u Ministarstvu finansija na rješavanju pitanja obračuna iznosa „Bruto primitaka“ i „Kupoprodajne cijene za raspolaganje“, kako bi Zakupac izvršio uplatu po navedena dva osnovu, u što skorijem roku. Pored navedenog, tokom 2022. godine, održana su tri sastanka Operativnog tima u vezi s projektom Luštica Bay (21.02.2022, 27.07.2022. i 29.11.2022. godine).

2.1.2. Ugovor o kupovini, prodaji i investiranju u vojnu imovinu mornaričko-tehničko remontnog zavoda „Sava Kovačević“ Tivat i Doma Vojske Tivat - PORTO MONTENEGRO - Tivat

2.1.2. a Osnovni podaci o Projektu

Ugovor o kupovini, prodaji i investiranju u vojnu imovinu mornaričko-tehničko remontnog zavoda „Sava Kovačević“, između Vlade Crne Gore i kompanija „Adriatic Marinas“ DOO Tivat i „PM Securities“ INC (Barbados), potpisan je 28. oktobra 2006. godine. Predmet Ugovora je kupoprodaja imovine za ukupnu cijenu od 3.264.168,00 eur, kao i dugoročni zakup zemljišta u zoni morskog dobra za period od 90 godina, koji se sastoji iz tri sukcesivna zakupa u trajanju od po 30 godina.

Porto Montenegro je projekat izgradnje luksuznog hotelsko turističkog kompleksa oko marine i matične luke za jahte, sa dodatnom infrastrukturom za najveće jahte. Projektom je predviđena izgradnja marine sa 850 vezova za jahte svih veličina, centra za održavanje i popravku, centra za obuku posade, yacht club, hotela 5 zvjezdica, galerije, nautičkog muzeja, privatne zdravstvene ustanove, sportsko-rekreativnih sadržaja, sadržaja za ugostiteljstvo i zabavu, luksuznih stanova i poslovnih kancelarija.

Danas se na ovoj lokaciji nalazi luksuzni hotelsko turistički kompleks prepoznatljiv po hotelskom brendu **Regent** i vodeća marina luksuznih jahti na Mediteranu, od 460 vezova - Porto Montenegro. Pored reprezentativnog objekta hotela Regent i luksuzne marine sa propratnim sadržajima, izgrađeno je i 7 elitnih objekata turističkog stanovanja, svojevrsan objekat - bazen Lido Mar karakteristične arhitekture i rekonstruisan je stari objekat u kojem se sada nalazi Muzej nautičkog naslijeđa.

Predstavnici državnog investicionog fonda Dubajja „Investment Corporation of Dubai“ (ICD), potpisali su 06. maja 2016. godine u Tivtu Protokol o primopredaji nautičko-turističkog kompleksa i marine za mega jahte Porto Montenegro.

Visina investicije:

- planirano oca € 450 miliona.

2.1.2 b Realizovane aktivnosti na Projektu tokom 2022. godine

U okviru aktivnosti na realizaciji projekta Porto Montenegro, shodno podacima navedenim u *Informaciji o aktivnostima na realizaciji prioritetnih projekata iz oblasti turizma (period januar – jun 2022. godine)*, koju je pripremio Ministarstvo ekonomskog razvoja, tokom navedenog perioda, između ostalog, realizovane su sljedeće aktivnosti na Projektu:

Kada je riječ o projektu „Boka Place“, u prvoj polovini 2022. godine završeni su radovi na konstrukciji svih funkcionalnih cjelina i to na: hotelu kategorije 5 zvjezdica, blokovima 1, 2, 3 i 4, stambenim blokovima 5 i 6, te na objektima Supermarket & Gym, kao i Cinema & Data Centre.

Za fazu 7 koja obuhvata spoljno uređenje UP4-1 u oktobru 2021. godine potvrđena je revizija tehničke dokumentacije, odnosno Glavnog projekta i pribavljene su saglasnosti od relevantnih javnih ustanova za prijavu gradnje.

U decembru 2021. godine je zatvorena faza prikupljanja ponuda tendera za glavnog izvođača radova i u toku je faza izbora glavnog izvođača, čije je uvođenje u radove planirano početkom novembra 2022. godine.

Sa izgradnjom „Boka Place“-a započinje i izgradnja dijela druge faze infrastrukture, radnog naziva Faza 2A, a početak izgradnje dijela infrastrukture Faza 2A planiran je za novembar 2022. godine.

U kompanijama koje realizuju projekat „Porto Montenegro“ angažovano je 579 osoba, od toga su 443 crnogorski državljani, a 136 stranci.

Finansijski pokazatelji: Porto Montenegro je projekat čija je investicija premašila ugovorenu visinu investicije od 450 miliona eur, pa je u dosadašnjem periodu u realizaciju projekta, prema podacima dobijenim od investitora, investirano 839,6 miliona eur. U izvještajnom periodu u realizaciju projekta investirano je 27,7 miliona eur.

2.1.3. Ugovor o dugoročnom zakupu zemljišta sa obavezom izgradnje, razvoja i upravljanja ekskluzivnim turističkim kompleksom - RITZ CARLTON MONTENEGRO - Herceg Novi

2.1.3 a Osnovni podaci o Projektu

Ugovor o dugoročnom zakupu zemljišta (označenog kao kat. parc. 1539, 1540, 1544, 1564, 1545, 1546 i 1563/2, upisane u KO Rose, Opština Herceg Novi, Crna Gora), sa obavezom izgradnje, razvoja i upravljanja ekskluzivnim turističkim kompleksom zaključen je, 11. septembra 2009. godine, između Vlade Crne Gore i konzorcijuma sačinjenog od kompanija „Northstar“ („Projektna kompanija“) i „EQUEST Capital Limited“. Ugovorom je uspostavljen dugoročni zakup na 90 godina zemljišta površine 510.927m² na hercegnovskom dijelu poluostrva Luštica (zona rta Dobroč, Rose), a potpisivanjem Protokola o pravosnažnosti ugovora, 26. avgusta 2013. godine, predmetni ugovor je stupio na snagu.

U međuvremenu, 1. februara 2018. godine potpisan je Aneks II Ugovora o dugoročnom zakupu od strane ovlašćenih predstavnika Vlade i Konzorcijuma, kojim je konstatovano da je Konzorcijum unaprijed izmirio zakupninu za prvih 10 godina zakupa (do 26. avgusta 2023. godine, u skladu sa članom 9.1.3 Ugovora) u iznosu od 3.934.211 eura i dostavio činidbenu garanciju u iznosu od 1.000.000 eura.

Na osnovu Aneksa II, izvršena je zamjena činidbene garancije avansnom zakupninom koju je Zakupac u roku uplatio, i to u iznosu od 2.000.000 eura. Dio navedenog iznosa (300.000 eura) opredjeljen je Opštini Herceg Novi, za potrebe finansiranja prostorno-planske dokumentacije u vezi s izgradnjom infrastrukturnih objekata do lokacije Projekta.

Minimalna investiciona obaveza Konzorcijuma iznosi 80.000.000 eura, dok će preostali iznos od 130.000.000 eura investitor imati pravo da investira nakon izvršenja minimalne investicione obaveze.

Faza 1 Projekta obuhvatiće izgradnju hotela sa 120 smještajnih jedinica (glavna zgrada i standalone jedinice), zatim pripadajućih brendiranih depadansa (113 smještajnih jedinica), brendiranih vila (13 jedinica), Ritz Carlton Cluba, Ritz Carlton Lounge, Teens i Kids Cluba, kao i specijalizovanih restorana na samoj obali u funkciji hotelskih operacija. Prema ugovoru koji je investitor zaključio s prestižnom hotelskom grupacijom „Marriott“, otvaranje rizorta „Ritz Carlton Montenegro“ se očekuje na ljeto 2023. godine.

Ugovor sa hotelskom grupacijom „Marriott International“ Konzorcijum je potpisao 31. jula 2019. godine, nakon čega je projekat „Montrose“ od početka avgusta 2019. godine dobio novi naziv - „Ritz Carlton Montenegro“.

Pet godina je ugovoreno trajanje investicionog perioda, a isti počinje da teče 30 dana nakon što Vlada i Konzorcijum potpišu Protokol o otpočinjanju minimalne investicione obaveze, čije potpisivanje zavisi od prethodnog ispunjenja ugovornih preduslova vezanih za infrastrukturna i prostorno-planska pitanja.

S tim u vezi, Ministarstvo finansija i Opština Herceg Novi su 30. jula 2018. godine zaključile Protokol o saradnji na rješavanju infrastrukturnih pitanja.

Takođe, usvajanjem Prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore u julu 2018. godine i Prostorno urbanističkog plana Opštine Herceg Novi u novembru 2018. godine, stvorene su planske pretpostavke za realizaciju projekta. UT uslovi za Projekat su izdati 15. marta 2019. godine, dok je saglasnost na Idejno rješenje Projektna kompanija dobila 27. maja 2019. godine. Preostali planski preduslov za realizaciju Projekta, čije ispunjenje se čeka jeste usvajanje pozitivne HIA studije u vezi s Projektom, od strane komisije koju je obrazovala Uprava za zaštitu kulturnih dobara.

Vlada Crne Gore je 1. avgusta 2019. godine dala saglasnost na Ugovor o korišćenju morskog dobra, koji je 28. februara 2019. godine zaključen između Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom i Konzorcijuma.

Od radova na projektnom lokalitetu važno je istaći izgradnju i početak rada luksuznog restorana s pokaznom sobom na plaži Dobroč, u koje je prema podacima Projektna kompanije uloženo oko 1.500.000 eura.

Prethodni period su karakterisale intenzivne aktivnosti u cilju projektovanja neophodne putne, vodovodne, kanalizacione i elektroenergetske infrastrukture do projektna lokacije. Dopisom broj 04-2-063/23-22/22-36/1 Uprava za kapitalne projekat nas je na naš zahtjev informisala o ulozenim sredstvima u infrastrukturne projekte u cilju realizacije projekta Ritz Carlton Montenegro. Naime, informisali su nas da Uprava na poluostrvu Luštica realizuje izgradnju putnog pravca Mont Rose i vodovodne mreže. Za potrebe izgradnje putnog pravca Uprava je zaključila ugovor sa „Briv Costruction“ doo iz Kotora vrijednosti 10.301.160,07 eur sa rokom završetka od 30 mjeseci od dana uvođenja u posao. Za potrebe eksproprijacije, Uprava je izvršila prenos sredstava Ministarstvu finansija u iznosu od 864.645,00 eura. Krajem januara 2023. Uprava je potpisala Ugovor sa vršiocem stručnog nadzora „Grradjevinski nadzor i laboratorijska ispitivanja“ ad Podgorica u vrijednosti od 219.264,10 e i nakon sto se izvrši prijava radova izvodjec ce biti uveden u posao. Za potrebe izgradnje vodovodne mreže Uprava je zaključila Ugovor sa odabranim izvodjačem radova „Eurozox“ doo iz Danilovgrada, vrijednosti 9.769.992,23 eur sa rokom završetka 900 dana od dana uvođenja izvodjača u posao.

26. jula 2022. godine, dopisom broj 05-403/22-19170/4 Ministarstva finansija, Agencija je informisana da je 22. jula 2022. godine kompanija Northstar dostavila Obavještenje o raskidu ugovora zbog, kako su naveli, kršenja bitnih ugovornih odredbi od strane Vlade. Projektna kompanija ukazuje na nespunjavanje obaveza predviđenih Aneksom br. II Ugovora o dugoročnom zakupu od 01.02.2018. godine kojim su Vlada i Opština Herceg Novi trebale započeti izgradnju i povezivanje infrastrukture do 09.08.2018. godine. Nadalje, Projektna kompanija problematizuje usvajanje

izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora („Službeni list Crne Gore“, br. 013/18 od 8.02.2018), kojim je predviđeno da prostorno-planska dokumentacija i cjelokupna Projektna dokumentacija moraju biti usklađeni sa Pojedinačnom procjenom uticaja na baštinu, što je prema navodima kompanije ugrozilo realizaciju Projekta.

Dopisom broj 09-403/22-136-1 Ministarstvo finansija tražilo je od Agencije da delegira predstavnika u Operativnom radnom timu koji će se baviti rješavanjem otvorenih pitanja u vezi sa Ugovorom sa kompanijom Northstar. Agencija je dopisom broj 01-063/22-127/21-22/18, od 27.10 kao predstavnika u ORT delegirala direktora.

2.1.3 b Realizovane aktivnosti na Projektu tokom 2022. godine

Shodno zaključku sa 1 sednice Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, koja je održana 5. oktobra 2022. godine i na kojoj je razmatran materijal „Izveštaj o realizovanim investicionim aktivnostima za projekat Luštica - Opština Herceg Novi za period 1.12.2020 – 30.11. 2021. godine“ i nakon razmatranja donešena je odluka da materijal bude povučen sa Dnevnog reda kako bi Agencija za investicije Crne Gore (Dalje u tekstu: Agencija) isti dopunila informacijom sa dešavanjima koja su prethodila zahtjevu investitora za jednostrani raskid ugovora, a tiču se radnji koje su se desile nakon izvještajnog perioda i tokom 2022. godine. Vlada je usvojila Izvještaj o realizovanim investicijama, shodno Odluci o davanju u dugoročni zakup zemljišta na poluotstrvu Luštica (opština Herceg Novi) za period 1. 12. 2020 – 30. 11. 2021. godine.

Vlada se upoznala sa Informacijom o realizovanim aktivnostima Agencije za investicije Crne Gore u 2022. godini na projektu za „Ritz Carlton Montenegro“.

Vlada je konstatovala da postoji spremnost za nastavak razgovora sa Investitorom u cilju rješavanja otvorenih pitanja, kako bi se obezbijedio nastavak realizacije projekta.

Za predstavnike Vlade koji će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela prilikom razmatranja izvještaja iz tačke 1 ovih zaključaka određeni su Olivera Bogojević Popović, v.d. generalne direktorice Direktorata za investicije u Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma i Mladen Grgić, direktor Agencije za investicije Crne Gore

2.1.4. Ugovor o dugoročnom zakupu lokaliteta planinskog centra „Kolašin 1600“.

Kolašin

I O projektu: Zona planinskog centra „Kolašin 1600“ se nalazi u južnom dijelu područja Bjelasice na teritoriji opštine Kolašin i zahvata prostor površine 238.359 m². Bazno naselje planinskog centra će se sastojati od zone sa objektima centralnog naselja sa hotelima, apartmanima; recepcijom i javnim sadržajima, zone zasebnih grupacija sa objektima jednopodričnih smještajnih jedinica i površina za polazište ski-liftova. Zemljište je svojina države Crne Gore. Lokacija je detaljno razrađena Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi, odnosno Detaljnom razradom lokaliteta Kolašin 1600.

II Ključne aktivnosti iz ranijeg perioda: Ugovor o dugoročnom zakupu lokaliteta planinskog centra „Kolašin 1600“, Kolašin, zaključen je, 21. septembra 2018. godine, između Vlade Crne Gore i konzorcijuma „Kolašin 1600“ koji se sastoji od privrednih društava: „Gener 2“ sh.p.k. iz Albanije i „Ski resort Kolašin - 1600“ d.o.o. iz Kolašina, a Skupština Crne Gore je 12. novembra 2018. godine donijela Odluku o davanju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra „Kolašin 1600“, Kolašin.

U međuvremenu, na osnovu Zaključaka Vlade, broj: 07-1358, od 11. aprila 2019. godine, zaključen je Aneks Ugovora, 19. aprila 2019. godine, a na predlog Vlade, Skupština je, 31. jula 2019. godine, donijela Odluku o izmjenama Odluke o davanju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog

centra „Kolašin 1600“, Kolašin. Aneksom Ugovora i predmetnom odlukom izmijenjen je predmet zakupa, u pogledu listova nepokretnosti u kojima su sadržane katastarske parcele koje su predmet zakupa, a usljed izuzimanja pojedinih katastarskih parcela iz predmeta zakupa smanjena je površina zakupljenog zemljišta za 33.631 m², sa 271.990 m² na 238.359 m².

Protokol o stupanju Ugovora na snagu je potpisan 23. decembra 2019. godine, kada su se stvorili uslovi za primopredaju lokacije i početak realizacije projekta, koju prati Radni tim kojim koordinira Agencija za investicije Crne Gore, a participiraju predstavnici nadležnih ministarstava, organa uprave, institucija i investitora.

Zakupac je u vezi sa svojim ugovornim obavezama izvršio uplatu fiksne zakupnine za prvih 10 godina perioda zakupa u ukupnom iznosu od 272.000 eura, dostavio Činidbenu garanciju u vrijednosti od 300.000 eura, kao i Potvrdu Universal Capital Banke za finansiranje projekta.

Period trajanja zakupa iznosi 90 godina, počevši od datuma stupanja Ugovora na snagu, odnosno od 23. decembra 2019. godine. Investiciona obaveza Zakupca je da, u roku od četiri godine od dana početka radova (22. avgust 2020. godine predstavlja Datum početka radova), izgradi Klaster 1 turističkog kompleksa (hotela na UP5 i apartmana na UP3), odnosno investira iznos od 12.800.000 eura, od čega: 1.479.240 eura u prvoj investicionoj godini, 3.220.710 eura u drugoj investicionoj godini, 2.492.000 eura u trećoj investicionoj godini, 5.608.050 eura u četvrtoj investicionoj godini, pri čemu je dogovoreni standard za kategoriju hotela sa najmanje četiri zvjezdice.

Važno je napomenuti da se Zakupac, shodno Ugovoru, u pogledu Investicione obaveze isključivo obavezuje na Razvoj Klastera 1 kao početne faze realizacije projekta i da su Investicioni program i biznis plan sa četvorogodišnjim minimalnom investicionom obavezom od 12,8 miliona eura direktno vezani samo za njega. Dakle, struktura, dinamika, ukupan iznos investicija i biznis plan se isključivo odnose na Klaster 1.

Realizacija ostalih sadržaja Klastera 2, 3 i 4 planirana je da započne nakon realizacije Klastera 1 i njihova dinamika će zavisiti od realizacije Klastera 1. Investiciona ulaganja u Klaster 2, 3 i 4 ne predstavljaju investicionu obavezu za Zakupca i samim tim ne mogu biti obavezujući dio četvorogodišnjeg Investicionog programa i biznis plana niti minimalne Investicione obaveze.

Prema Ugovoru, u cilju obezbjeđenja ispunjenja Investicionog programa, Zakupac je obavezan da Klaster 2, ili 3, ili 4, koji predstavljaju nastavak investicije, započne u roku od godinu dana od dana završetka radova iz Klastera 1. Ukoliko Zakupac ne bude mogao da ispuní ovu obavezu, Zakupodavac je ovlašćen da bez bilo kakvih saglasnosti Zakupca nakon 90 dana od dana isteka roka za početak realizacije programa iz predmetnog Klastera ponudi realizaciju projekta trećem licu.

Kao bitna aktivnost Zakupodavca, jeste određivanje Kontrolora za sprovođenje investicija, koji treba da prati implementaciju Zakupčevih obaveza, u skladu sa članom 15.1 Ugovora. Naime, Obaveza Zakupodavca je bila da u roku od 14 dana od Dana stupanja Ugovora na snagu (23. decembra 2019. godine), o svom trošku, odredi Kontrolora koji će pratiti implementaciju Zakupčevih obaveza i to od sljedećih međunarodnih kompanija: Deloitte Touche, Ernst & Young, KPMG, Pricewaterhouse Coopers. Rok za realizaciju obaveze u skladu sa Ugovorom je bio do 6. januara 2020. godine, odnosno ovo je još uvijek neispunjena ugovorna obaveza Zakupodavca.

Imajući u vidu, da je Ugovorom utvrđeno da će se Kontrolor odrediti izborom jedne od četiri u Ugovoru navedene međunarodne kompanije, smatrano je da bi izbor trebalo sprovesti kroz pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, u skladu sa članom 25. stav 1 tačka 1 alineja 2 Zakona o javnim nabavkama. Tadašnje Ministarstvo održivog razvoja i turizma obratilo se Ministarstvu finansija 26.06.2020. godine sa zahtjevom za davanje saglasnosti za sprovođenje pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje. Međutim, Ministarstvo finansija nije dalo saglasnost za sprovođenje pregovaračkog postupka, te je stoga tadašnje Ministarstvo održivog razvoja i turizma u 2020. godini dva puta (03.07.2020. godine i 05.10.2020. godine) uputilo zahtjeve za dostavljanje ponude za nabavke male vrijednosti, odnosno za jednostavne nabavke za imenovanje kontrolora, ali na upućene zahtjeve nije bilo pristiglih ponuda. Navedeni zahtjevi za dostavljanje ponuda su oba puta slati na adrese kompanija koje su definisane Ugovorom.

Treba napomenuti da je Vlada, na osnovu predloga koji je dostavilo tadašnje Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Zaključkom, broj: 07-2466, od 23. aprila 2020. godine, na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma uvrstila projekat - Izgradnja hotela „K16“, Kolašin, po kondo modelu poslovanja. Predmetni objekat predstavlja prvi objekat koji se gradi u okviru kompleksa planinskog centra „Kolašin 1600“, a realizacija investicije se odvija planiranom dinamikom prema izvještajima nezavisnog kontrolora.

Investitor je okončao pregovore sa „Accor Hotel Group“, sa kojom su potpisali ugovor o franšizi.

Dopisom dostavljenim od strane Zakupca, odnosno crnogorskog člana Konzorcijuma „Kolašin 1600“, 21. februara 2022. godine, otvoreno je pitanje obezbjeđenja vodovodne infrastrukture za potrebe otvaranja hotela u okviru Projekta. S tim u vezi, Agencija je organizovala niz sastanaka, nastojeći da uz maksimalne napore sa predstavnicima Radnog tima, Upravom za kapitalne projekte i Opštinom Kolašin pronađe model sa stvaranje pretpostavki za efikasnije postupanje u pravcu obezbjeđivanja rješenja, odnosno sprovođenja tenderske procedure koja će voditi zaključenju ugovora sa izvođačima koji će biti angažovan na izradi glavnog projekta i Izvođenja radova na izgradnji vodovodnog sistema koji će se obezbjeđiti potrebne količine vode za piće, sanitarne potrebe, protivpožarnu zaštitu i osnježavanje ski staza planinskog centra Kolašin 1600“.

S tim u vezi, Uprava za kapitalne projekte je 03.11.2022. godine raspisala tender za otvoreni postupak javne nabavke za izradu kompletne tehničke dokumentacije i izvođenje radova na izgradnji hidrotehničke infrastrukture za potrebe Ski centra Kolašin po principu projektuj i izgradi u Kolašinu, a otvaranje ponuda izvršeno je 05.12.2022. godine. Na pomenutom tenderu pristigle su dvije ponude, a Odluka o izboru izvođača radova donijeta je 19.12.2022. godine.

III Aktivnosti u Izveštajnom periodu, status realizacije i podaci o zaposlenima: Prema informacijama koje su dostavljene od strane predstavnika investitora, nastavljene su radovi na objektu Hotel „K16“ (objekat S) – izabrani izvođači za radove na objektu S – u toku je izvođenje unutrašnjih stolarskih, keramičkih, zidarskih, molerskih, gipsanih, bravarskih radova, podopolagačkih radova u apartmanima, elektro radova, TT radova i ViK radova. Takođe, u toku je izvođenje zemljanih radova, AB radova, izolaterskih radova, kao i elektro, mašinskih i ViK radova vanjskog uređenja, dok su u potpunosti opremljena dva pokazna apartmana hotela S.

Na objektu Q radovi se odvijaju planiranom dinamikom. Završeni su AB radovi, zidarski radovi kompletni 85%, a u toku je izvođenje zemljanih, izolaterskih, ViK radova u uređenju terena, započeti radovi na izgradnji hotela R sa izvođenjem zemljanih, izolaterskih i ViK radova, kao i uređenje teretna.

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Takođe, u toku su unutrašnji stolarski radovi, molerski radovi, montaža elektro galanterije, montaža sanitarija i galanterije, elektro, ViK i mašinske instalacije u hotelskoj kuhinji. I na objektu Q i na objektu R trenutno je pauzirano izvođenje većeg djela radova zbog vremenskih uslova (planiran je nastavak na proljeće). U toku je priprema tendera za zidarske radove na hotelu R.

Završetak radova na objektu S obuhvata izvođenje preostalih faza radova (podopolagački radovi u koridorima apartmanskog dijela, građevinski završni radovi hotelske kuhinje i javnog prostora, montaža fine elektro-galanterije), kao i opremanje koje podrazumijeva fiksni i pokretni namještaj i fino opremanje hotela.

Objekat S - biće kategorisan sa četiri zvjezdice i raspolagaće sa 116 jedinica, restoranom, aperitiv barom, skijašnicom i poslovnim prostorima, a u njegovom okviru obezbijeđena su garažna i parking mjesta. Završetak radova na objektu S planiran je 2023. godinu

Prema podacima dobijenim od strane predstavnika investitora, na projektu je trenutno angažovano 122 lica, od čega 73 iz Crne Gore, a preostalo 49 lica je iz inostranstva.

IV Finansijski pokazatelji: U dosadašnjem toku realizacije projekta zaključno sa 31.12.2022. godine investirano je ukupno 12,3373.377,04 eura, dok je u izvještajnom periodu 01.07. – 31.12.2022. godine investirano 4,582.054,00 eura.

Prema podacima predstavnika investitora, ulaganja po godinama data su u tabeli koja je u nastavku:

Realizovano od početka projekta (EUR)		Realizovano 2020.	Realizovano 2021. (mil. EUR)	Realizovano januar-jul 2022 (mil. EUR)
2018.	2019.			
26.134,39	294.332,68	1.641.678,58	3.612.081,77	6,799.149,62

V Predlozi za uspješnu realizaciju: U skladu sa definisanim obavezama iz Ugovora nastaviti realizaciju aktivnosti na izgradnji infrastrukture do lokacije. Potrebno je pokrenuti procedure za izradu vodovodne i kanalizacione infrastrukture do same lokacije. Uprava za kapitalne projekte je 03.11.2022. godine raspisala tender za otvoreni postupak javne nabavke za izradu kompletne tehničke dokumentacije i izvođenje radova na izgradnji hidrotehničke infrastrukture, a otvaranje ponuda završeno je 05.12.2022. godine. Na pomenutom tenderu pristigle su dvije ponude, a Odluka o izboru izvođača radova donijeta je 19.12.2022. godine.

Važno je napomenuti da je rok za izradu Glavnog projekta i predaju projekta revidentu 60 kalendarskih dana, dok je rok za izvođenje radova 210 radnih dana od dana uvođenja izvođača u posao.

2.1.5. Ugovor o zakupu Komplexa HTP „Ulcinjaska Rivijera“ AD

2.1.5 a Osnovni podaci o Projektu

Ugovor o zakupu Komplexa HTP „Ulcinjaska rivijera“ AD zaključen je 25.09.2017. godine između Države Crne Gore i HTP „Ulcinjaska rivijera“ AD, u svojstvu Zakupodavca i Konzorcijuma „Karisma Hotels Adriatic Montenegro DOO, u svojstvu Zakupca. Ugovor o zakupu je stupio na snagu 06.11.2017. godine potpisivanjem Protokola o zatvaranju Ugovora o zakupu Komplexa HTP „Ulcinjaska Rivijera“ AD.

Zaključkom Vlade od 3. novembra 2017. godine, Ministarstvo održivog razvoja i turizma zaduženo je da, u saradnji sa Sekretarijatom za razvojne projekte, prati realizaciju ugovornih obaveza.

Ukupna vrijednost investicije iznosi 31,83 milion EUR kroz rekonstrukciju i adaptaciju hotela Olimpic i Bellvue sa depadansima i izgradnju pratećih sadržaja - bazeni, sportski tereni i ugostiteljski sadržaji, koja se realizuje se u tri faze:

- Prva faza investiranja 2017 - 2018. - 10,24 miliona EUR;
- Druga faza 2018 - 2019. - 6 miliona EUR;
- Treća faza 2026 - 2027. - 15,5 miliona EUR.

Planirano je i povećanje kapaciteta Komplexa na 600 soba, kategorije 4 međunarodne zvjezdice, što je i ugovoreni minimum za kapacitet. U prvih 5 godina zakupa planirano ulaganje 50% ugovorene investicije - 16,24 miliona EUR.

2.1.5 b Realizovane aktivnosti na Projektu tokom 2022. godine

U toku perioda januar - maj 2022. godine izvršena je rekonstrukcija glavnog restorana u okviru kompleksa. Ukupna vrijednost investicije iznosila je oko 0,6 miliona eura bez PDV-a.

Kompanija „Karisma Hotels Adriatic Montenegro“ je tokom prve polovine 2022. godine ostvarila 85% prihoda iz 2019. godine, dok su prihodi u odnosu na 2021. godinu bili gotovo tri puta veći.

Prvi put od preuzimanja hotela „Azul Beach Montenegro“, isti će biti otvoren tokom zimske sezone, i to od februara do maja, odnosno od oktobra do decembra. U 2022. godini potpisan je sporazum za zimsku operaciju kojom se garantuje zauzetost 300 soba u navedenom periodu.

Prema informacijama dobijenim od investitora, ulaganja u 2022. godini iznose oko 800 hiljada eura (bez PDV-a) i odnose se na uređenje glavnog restorana u kompleksu „Azul Beach Montenegro“, nabavku generatora za električnu energiju, kao i ulaganja na ostalim restoranima i barovima, kao i plaži u okviru rizorta. Navedena ulaganja realizovana su tokom prvih šest mjeseci 2022. godine.

Prema podacima dobijenim od investitora, u periodu od januara do juna 2022. godine, u hotelu je bilo zaposleno od 60 do 250 lica uglavnom iz Crne Gore.

U skladu sa ranijim nalazima nezavisnog kontrolora u projekat je u dosadašnjem toku uloženo cca 26 miliona eura kroz dvije investicione faze kao i 1 milion eura realizovanih za naredne investicione faze, dok je u toku 2021. i 2022. godine uloženo oko 1,4 miliona eura.

2.1.6 Ugovor o dugoročnom zakupu lokaliteta ostrvo Lastavica sa tvrđavom „Mamula“ - Herceg Novi

2.1.6 a Osnovni podaci o Projektu

Ugovorom o dugoročnom zakupu lokaliteta ostrvo Lastavica sa tvrđavom „Mamula“ - Herceg Novi, koji je zaključen 23. februara 2015. godine između Vlade Crne Gore kao zakupodavca i privrednog društva „Orascom Development Holding“ AG iz Švajcarske kao zakupca, ugovoren je zakup na period od 49 godina, od datuma potpisivanja Memoranduma o ispunjenju prethodnih uslova za stupanje na snagu Ugovora o dugoročnom zakupu lokacije. Dana 10.06.2017. godine potpisan je Memorandum o ispunjenju. Na taj datum lokacija je predata Zakupcu, pa period zakupa od 49 godina ističe 10.06.2066. godine.

Predmet zakupa je ostrvo Lastavica sa tvrđavom „Mamula“, odnosno katastarska parcela broj 3438, upisana u LN 215 KO Radovanići, Opština Herceg Novi, površine 31.848 m² i u svojini Crne Gore. Visina ugovorene investicije je 15 mil. €, a rok za završetak radova je 18 mjeseci od datuma početka radova. Zakupac ima obavezu da u roku od 180 dana po završetku radova Zakupodavcu dostavi izvještaj revizora kojim se potvrđuje da je realizovana investiciona obaveza u cjelosti i u skladu sa Ugovorom.

Investicionim programom definisan je program rekonstrukcije tvrđave u skladu sa Konzervatorskim uslovima u hotel 5* - muzejskog karaktera, sa sadržajima: 34 hotelske sobe, 4 ugostiteljska objekta, spomen sobu za posjetioce, pristanište, bazen, 2 kaskade sa recikliranom vodom, i infrastrukturni objekti (rezervoar za pitku i otpadnu vodu i trafostanica s agregatom). Takođe, predviđeno je da će do 200 radnih mjesta biti direktno i indirektno otvoreno tokom rada rizorta, a procijenjeno je da će isti broj radnih mjesta biti otvoren i tokom perioda izgradnje rizorta, odnosno da će projekat tokom prvih 10 godina donijeti € 7,5 mil. kombinovanih prihoda za Vladu Crne Gore, ne računajući zakupninu.

2.1.6 b Realizovane aktivnosti na Projektu tokom 2022. godine

Krajem decembra 2021. godine raspisan je tender za javnu nabavku za imenovanje Supervizora, u skladu sa članom 18.1 Ugovora o zakupu, koji će ispitati stanje i izvođenje radova ili radova na održavanju u cilju održavanja Ugovorenog standarda i izvršenja obaveza Zakupca iz Ugovora o zakupu. Predmetni tender je u januaru 2022. godine proglašen neuspjelim iz razloga što nije bilo dostavljenih ponuda. Zakupac je dostavio novu činidbenu garanciju u iznosu od 1,5 miliona eura koja važi do maja 2023. godine. Zakupac je dostavio resornom ministarstvu obnovljenu polisnu za osiguranje građevinskih radova, koja uključuje i osiguranje lokacije i objekta, krajem juna 2022. godine, a ista pokriva period za narednih godinu dana.

Na lokalitetu su u kontinuitetu realizovani konzervatorski radovi, postavljanje instalacija za slabu struju, završni radovi na centralnom platou, restoranima i sobama. U izvještajnom periodu započeti su radovi na ugradnom namještaju i instaliranje opreme za sve faze hotela.

Nastavljene su i aktivnosti na realizaciji obaveze Vlade Crne Gore u cilju izgradnje 10 kV voda od TS 35/10 kV Klinci do rta Arza. U realizaciji ove obaveze, Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS) je još u ranijem periodu sproveo predmetni tender, a Skupština opštine Herceg Novi usvojila Odluku o utvrđivanju lokacije za postavljanje, odnosno izgradnju lokalnog objekta od opšteg interesa – 10 kV kablovskog voda od TS 35/10 kV Klinci do Arze na Luštici, Opština Herceg Novi. Nakon postavljenih 3 km elektro kabla na kopnu, od projektovanih ukupno 10,3 km, došlo je do dugotrajnog prekida radova, što je uticalo na planove za otvaranje hotela u ljetnjoj sezoni 2022. godine. Intenzivna komunikacija Vlade, Opštine Herceg Novi, investitora i izvođača radova rezultirala je dogovorom o nastavku radova na kopnenom dijelu trase. Pored stvaranja svih ostalih pretpostavki, bilo je potrebno obezbijediti dodatnih 140.000 eura za završetak predmetnih radova, s obzirom na to da je u periodu tokom prekida radova došlo do znatnih poremećaja na tržištu i enormnog rasta cijena roba i materijala. Nakon završenih procedura na obezbjeđivanju dodatnih sredstava za nastavak radova, stekli su se uslovi za završetak predmetnih radova. Evidentno je da je bez obezbjeđenja napajanja električnom energijom sa kopna bilo nemoguće pripremiti hotel za otvaranje, s obzirom na to da samo testiranje i obezbjeđenje dozvoljava za najveći dio opreme i uređaja na ostrvu može biti obavljeno tek nakon obezbjeđenja stabilnog napajanja električnom energijom.

Paralelno su intenzivirani radovi na ugradnji opreme i namještaja, a započeto je uređenje terena, postavljanje spoljne rasvjete i sadnja biljaka, u skladu sa izrađenim elaboratom o taksaciji postojećeg zelenog fonda i instrukcijama za njegovo unapređenje.

Pored kopnenog dijela, za čiju realizaciju je bila zadužena kompanija CEDIS, obaveza investitora iz Ugovora o zakupu, je da u ime i za račun Zakupodavca, odnosno države, snosi sve troškove projektovanja,

nabavke i polaganja podvodnog kabela u dužini od 1,6 km i trafostanice na ostrvu. Sa druge strane, obaveza Zakupodavca bila je da obezbijedi građevinsku dozvolu za predmetne radove:

U cilju rješavanja otvorenog pitanja u realizaciji projekta u vezi sa notarizacijom „Ugovora o zasnivanju stvarne službenosti“ sa kompanijom „RCG-INVEST DOO Budva“, a za potrebe projekta izgradnje podvodnog elektroenergetskog voda od ostrva do rta Arza, na sjednici Vlade od 23. decembra 2021. godine je izvršena izmjena tačke 2. Zaključaka Vlade broj 04-5089/2 od 28. oktobra 2021. godine. Navedenim izmjenama su stvorene pretpostavke za davanje ovlaštenja i posebnog punomoćja predstavniku tadašnjeg Ministarstva ekonomskog razvoja da potpiše „Ugovor o zasnivanju stvarne službenosti“ sa kompanijom „RCG-INVEST“ DOO Budva. Shodno navedenom, Vlada Crne Gore zaključila je 4. februara 2022. godine Ugovor o zasnivanju stvarne službenosti sa kompanijom „RCG-INVEST“ DOO Budva. Međutim, prilikom izdavanja građevinske dozvole od strane Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma uočeno je da je saglasnost na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu istekla (pri čemu je ista važila dvije godine), te je bilo potrebno da kompletan predmetni postupak bude obnovljen, uključujući i javnu raspravu, kao što je predviđeno Zakonom. U junu 2022. godine su započeti radovi na postavljanju kabela, pri čemu je bilo očekivano da svi radovi budu privedeni kraju i da stalno napajanje električnom energijom bude obezbijeđeno do sredine jula mjeseca.

Usljed svega navedenog, nije bilo moguće otvoriti hotel tokom ljetnje sezone 2022. godine.

Dodatno, uz pređašnja očekivanja da će hotel biti u funkciji tokom sezone 2022. godine, već od januara 2022. godine započeto je zapošljavanje kadrova za potrebe hotela, te je broj zaposlenih na kraju juna mjeseca 2022. godine iznosio 102.

Ukupna investicija će, prema najnovijim procjenama investitora, premašiti 36,5 miliona eura, bez operativnog budžeta za 2022. godinu, u kojoj se očekivalo otvaranje hotela za komercijalno poslovanje. Takođe, investitor je obavezan da u roku od 180 dana od dana završetka investicije dostavi izvještaj revizorske kuće (jedan od top četiri svjetska revizora), koji će potvrditi da je realizovana investicija u skladu sa Ugovorom.

Kada je riječ o broju zaposlenih, u menadžmentu kompanije trenutno je angažovano 17 lica, od kojih su 15 domaći, a 2 strani državljani. Za radove na adaptaciji i rekonstrukciji tvrđave Mamula je angažovano 18 proizvođačkih firmi, a broj radnika na ostrvu, uključujući i poslove nadzora, kreće se od 140 do 215 na dnevnoj osnovi.

IV Finansijski pokazatelji: Prema informacijama dobijenim od investitora, u projekat je do sada uloženo 29,8 miliona eura, od čega u izvještajnom periodu 8,9 miliona eura.

2.1.7. Ugovor o dugoročnom zakupu Vojno turističkog kompleksa „Mediteran“ Žabljak

I O projektu: Bivši vojno-turistički kompleks „Mediteran“ nalazi se na Žabljaku, u najatraktivnijoj zoni Nacionalnog parka „Durmitor“, u zahvatu PPPN za Durmitorsko područje. Lokacija obuhvata zemljište površine 13.813 m², u državnom vlasništvu. Predmet zakupa je zemljište površine 13.951 m², katastarska parcela br. 2235 upisano u LN br. 1113 KO Žabljak I, Opština Žabljak, u svojini Crne Gore.

II Ključne aktivnosti iz ranijeg perioda: Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 25. oktobra 2018. godine je donijela Odluku o davanju u dugoročni zakup zemljišta vojno-turističkog kompleksa „Mediteran“, Žabljak, nakon čega je 21. novembra 2018. godine potpisan Ugovor o zakupu vojno-turističkog kompleksa „Mediteran“ Žabljak, između Vlade Crne Gore i Konzorcijuma CG SKI (koji čine privredna društva CG SKI d.o.o. i Baltic International Trading LTD Estonija). Period zakupa je na 30 godina, investiciona obaveza

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Zakupca iznosi 5.006.000 eura, dok je rok za završetak radova 27 mjeseci od Datuma početka radova. Investicionim programom, odnosno Biznis planom, koji su sastavni dio Ugovora o zakupu, predviđena je izgradnja ekskluzivnog, ekološki održivog turističkog kompleksa kategorije 5 zvjezdica.

Ugovor o zakupu je stupio na snagu 16. jula 2019. godine, potpisivanjem Sporazuma o primopredaji lokacije. Realizaciju ugovornih obaveza prati Radni tim kojim koordinira Agencija za investicije, a čine ga predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, crnogorske nacionalne kancelarije za UNESCO, Agencije za investicije Crne Gore, Opštine Žabljak i investitora.

Zakupac je dostavio potrebnu dokumentaciju, izvršio uplatu fiksne zakupnine za prvih 5 godina perioda zakupa u ukupnom iznosu od 70.452,55 eura i dostavio Činidbenu garanciju u vrijednosti od 566.000,00 eura sa rokom važenja do 6. marta 2022. godine.

Kao bitna aktivnost Zakupodavca, jeste određivanje Kontrolora koji treba da prati implementaciju Zakupčevih obaveza sadržanih u Ugovoru, u skladu sa članom 15 Ugovora. Rok za imenovanje Kontrolora je bio 14 dana od dana stupanja na snagu Ugovora (30.07.2019. godine). Tokom 2020. godine su bila raspisana dva tendera (nabavke male vrijednosti), koji su proglašeni neuspjelim iz razloga što nije bilo ponuda.

Investitor je u 2019. godini pripremio Idejni projekat, Glavni projekat, pribavio saglasnosti i završio reviziju projekta, i sklopio Ugovor o upravljanju sa hotelskim operaterom „Chedi“.

Zakupcu lokacije Konzorcijumu „CG SKI“ d.o.o. Žabljak je u skladu sa zaključenim Ugovorom o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta utvrđena naknada u iznosu od 495.778,83 eura, od čega je 164.838,58 eura jednokratno uplaćeno na žiro račun Opštine Žabljak, dok je za iznos od 323.625,80 eura Investitor preuzeo obavezu da izvrši rekonstrukciju prilazne saobraćajnice do vojnog odmarališta, u skladu sa idejnim rješenjem koje je izradila Opština Žabljak.

U skladu sa Prostornim planom područja posebne namjene (PPP) za Durmitorsko područje, odnosno Detaljnom razradom lokaliteta Vojno odmaralište, po osnovu kojeg je realizovan tender za zakup lokacije VTK „Mediteran“, predviđena je izgradnja hotelskog kompleksa kategorije pet zvjezdica, kapaciteta ukupno 120 kreveta (u glavnom objektu hotela i 24 bungalova), čiji je indeks izgrađenosti 0,32. Planom predviđena spratnost osnovnog objekta je S+P+1+Pk (ukupne površine 2.700 m²), a bungalova P+Pk (ukupne površine 1800 m²).

Konzorcijum „CG SKI“ se 7. februara 2019. godine obratio tadašnjem Ministarstvu održivog razvoja i turizma sa zahtjevom da mu se poveća indeks izgrađenosti na 1,0, odnosno dozvoli gradnja još jednog sprata na osnovnom objektu, kao i povećanje ukupnog broja kreveta na 240, kroz izmjene i dopune PPP za Durmitorsko područje. Ovaj zahtjev nije prihvaćen.

U odnosu na postojeće stanje, kao i u odnosu na predlog Idejnog rješenja koje je bilo sastavni dio ponude za dugoročni zakup, u tehničkoj dokumentaciji koju je tadašnjem Ministarstvu održivog razvoja i turizma dostavio Investitor 17. januara 2020. godine, u sklopu prijave za kandidovanje projekata na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma, uočila su se određena odstupanja u pogledu izgleda objekta hotela i vila, prvenstveno po pitanju gabarita planiranih fizičkih struktura. Investitor je na osnovu izmijenjenog Idejnog rješenja nastavio da izrađuje tehničku dokumentaciju, koju je dostavio Ministarstvu. Ista je od strane urbanističke inspekcije vraćena na doradu, odnosno na usklađivanje sa PPP za Durmitorsko područje,

nakon čega je Investitor, u skladu sa dobijenim smjericama od strane urbanističke inspekcije, izvršio korekcije u Glavnom projektu i 20. maja 2020. godine podnio prijavu građenja.

Rješenjem tadašnjeg Ministarstva održivog rješenja i turizma, od 4. juna 2020. godine, prekinut je postupak provjere podnesene prijave građenja, dok Crnogorska nacionalna komisija za UNESCO ne dostavi mišljenje u vezi sa očuvanjem izuzetnih univerzalnih vrijednosti lokaliteta, što je obaveza u skladu sa Konvencijom o zaštiti svjetske prirodne i kulturne baštine.

Na osnovu člana 24 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 75/18) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je preduzeću „CG SKI“ d.o.o. sa Žabljaka, donijela Rješenje br. 02-UP1-1488/26 od 19. marta 2020. godine kojim je data saglasnost na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje Turističkog kompleksa Chedi 5* na UP 1, koju čini katastarska parcela broj 2235 KO Žabljak I u zahvatu Prostornog plana posebne namjene za Durmitorsko područje, detaljna razrada lokaliteta Vojno odmaralište, Opština Žabljak. U sprovedenom postupku procjene uticaja na životnu sredinu utvrđeno je da je Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje Turističkog kompleksa „Chedi“ 5*, urađen u skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu i da sadrži definisane mjere za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja na životnu sredinu. Međutim, nakon dostavljanja pomenute saglasnosti na Elaborat, dopisom od 1. aprila 2020. godine Javnom preduzeću „Nacionalni parkovi Crne Gore“ (NPCG) su dostavili obavještenje u vezi sa sječom 120 stabala koja je predviđena za potrebe izgradnje planiranog Turističkog kompleksa „Chedi“ 5*. Takođe, NPCG su smatrali da je neophodno poslati dopis Sekretarijatu UNESCO-a u kome će se dati informacija u vezi sa planiranom izgradnjom na prostoru Nacionalnog parka „Durmitor“, što je i proceduralna obaveza za sva područja koja se nalaze na Listi svjetske baštine UNESCO-a.

Direktoratu za inspeksijske poslove i licenciranje u tadašnjem Ministarstvu održivog razvoja i turizma je 16. oktobra 2020. godine dostavljeno je mišljenje Centra za svjetsku baštinu povodom izgradnje turističkog kompleksa „Chedi“ 5* u Nacionalnom parku „Durmitor“. IUCN daje komentare kako slijedi šireg opsega kako slijedi:

„IUCN cijeni kontinuiranu posvećenost Države potpisnice da se konsultuje u vezi sa projektima koji mogu uticati na izuzetnu univerzalnu vrijednost dobra svjetske baštine „Nacionalni park Durmitor“ sa Centrom za svjetsku baštinu i IUCN-om, u skladu sa stavom 172 operativnih smjernica. U svijetu odluke 43 COM 7B.19 i preporuke Savjetodavnih misija Centra za svjetsku baštinu iz 2018. i 2019. godine/IUCN, IUCN sa zabrinutošću primjećuje da se i dalje iznose planovi za turistički razvoj unutar dobra. IUCN preporučuje Državi ugovornici da ne nastavlja sa izgradnjom turističke infrastrukture, poput hotela, unutar dobra, jer to može imati negativan uticaj na izuzetnu univerzalnu vrijednost dobra, pored negativnih uticaja koji su već utvrđeni iz 2018. i 2019. godine. IUCN podsjeća da je Komitet u svojoj odluci 43 COM 7B.19 primijetio pritiske od sve većeg broja posjetilaca i razvoja turizma u dobru, podstičući Državu potpisnicu da razvija održivu strategiju upravljanja turizma za to dobro.“

Vlada Crne Gore je usvojila Informaciju o realizovanim aktivnostima po osnovu Ugovora o dugoročnom zakupu za 2020. godinu.

Naime, Investitor „CG SKI“, Žabljak je 21. juna 2021. godine podnio tužbu protiv države Crne Gore na ime stvarne štete i izmakle koristi u ukupnoj visini od 26.275.573,00 eura sa obrazloženjem da obična šteta po Investitora iznosi 1.754.830,00 eura što sa zakonskom zateznom kamatom, obračunatom za period od 04. juna 2020. godine do 10. maja 2021. godine iznosi 125.131,00 eura ukupno 1.879.961,00 eura materijalna šteta u vidu izmakle koristi koja predstavlja dobit koju bi ostvario prodajom smještajnih jedinica u hotelu i to

u iznosu od 13.173.622,00 eura i materijalna šteta u vidu izmakle koristi koja predstavlja dobit u periodu od 27 godina iz redovnog poslovanja hotela u iznosu od 11.221.990,00 eura.

Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore je u skladu sa rokom podnio prigovor u kojem se osporava tužbeni osnov kao i visina odštetnog zahtjeva, imajući u vidu da na ovaj način nije prikazan i dokazan osnov za tužbu ni pričinjena materijalna šteta. U toku je tužbeni postupak.

III Aktivnosti u izvještajnom periodu, status realizacije i podaci o zaposlenima: U izvještajnom periodu nije bilo aktivnosti na realizaciji projekta.

Naime, investitor „CG SKI“, Žabljak je 21.06.2021. godine podnio tužbu protiv države Crne Gore na ime stvarne štete i izmakle koristi u ukupnoj visini od 26.275.573,00 eura sa obrazloženjem da obična šteta po investitora iznosi 1.754.830,00 eura što sa zakonskom zateznom kamatom, obračunatom za period od 04. juna 2020. godine do 10. maja 2021. godine iznosi 125.131,00 eura ukupno 1.879.961,00 eura materijalna šteta u vidu izmakle koristi koja predstavlja dobit koju bi ostvario prodajom smještajnih jedinica u hotelu i to u iznosu od 13.173.622,00 eura i materijalna šteta u vidu izmakle koristi koja predstavlja dobit u periodu od 27 godina iz redovnog poslovanja hotela u iznosu od 11.221.990,00 eura.

Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore je u skladu sa rokom podnio prigovor u kojem se osporava tužbeni osnov kao i visina odštetnog zahtjeva, imajući u vidu da na ovaj način nije prikazan i dokazan osnov za tužbu ni pričinjena materijalna šteta. U toku je tužbeni postupak.

Na projektu nema angažovanih lica.

Shodno članu 15 Ugovora, Zakupodavac je u obavezi da imenuje Kontrolora koji će da prati implementaciju Zakupčevih obaveza sadržanih u Ugovoru. Tokom 2021. godine je bio raspisan postupak javne nabavke za izbor najpovoljnije ponude za nabavku usluga imenovanja Kontrolora.⁸

IV Finansijski pokazatelji: Prema informacijama dobijenim od strane investitora, dosadašnja ulaganja iznose približno 1.089.410,17 eura.

V Predlozi za uspješnu realizaciju: Zastiti državne interese u sudskom procesu po podnijetoj tužbi, te u daljem postupku obezbijediti konačna mišljenja i eventualne preduslove za valorizaciju u skladu sa zakonskom regulativom i UNESCO ograničenjima.

2.2. Mapiranje, priprema i analizu investicija

U okviru aktivnosti u cilju izrade sveobuhvatne mape investicija, službenici ovog Odsjeka su u izvještajnom periodu dostavili svim Opštinama u Crnoj Gori obrasce za potencijalne investicione lokacije na koji je odgovorilo više od pola Opština. Uspostavljena je saradnja sa opštinama na način da je svaka Opština delegirala makar po jednog predstavnika za saradnju sa Agencijom.

Urađeno je snimanje i video materijal za investicione lokacije u Opštini Plav (1 lokacija), Opštini Ucinj (2 lokacije), Opštini Bar (3 lokacije), Opštini Kolašin (3 lokacije) i Opštini Bijelo Polje (4 lokacije). Takođe, u

⁸ Predmetni tenderski postupak je bio u toku na kraju izvještajnog perioda, a u januaru 2022. godine tender je proglašen neuspjelim iz razloga što nije bilo dostavljenih ponuda.

direktnoj komunikaciji sa predstavnicima Opština Nikšić i Danilovgrad definisane su investicione lokacije u tim Opštinama.

Takođe, urađeni su formulari sa potencijalnim projektima (opština Andrijevica lokacija ski centra i hotelskog rizorta, opština Ulcinj, Luka Risan, Cementara u Pljevljima).

Agencija je formirala listu potencijalnih projekata koja će biti korištena za kreiranje interaktivne mape investicija. Takođe, na zvaničnom youtube kanalu su objavljeni svi video materijali koje je snimila Agencija radi njihove vidljivosti i lakšeg slanja zainteresovanim Investitorima.

2.3. Program sticanja crnogorskog državljanstva putem ulaganja

Vlada Crne Gore, na sjednici od 22. novembra 2018. godine, donijela je Odluku o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, („Službeni list CG, br. 79/18“) (u daljem tekstu: Odluka).

Odluka je izmijenjena u toku 2020. godine kako bi uvažila realnost da je Sekretarijat za razvojne projekte preuzet od strane novooosnovane Agencije za investicije Crne Gore. Naime, Zakonom o javno-privatnom partnerstvu („Službeni list Crne Gore“, broj 73/19), radi realizacije javno-privatnog partnerstva, investicija i promocija investicionih potencijala Crne Gore kao investicione destinacije osniva se Agencija za investicije Crne Gore. Ovim zakonom je predviđeno da Sekretarijat za razvojne projekte prestaje da postoji, a da Agencija preuzima sve poslove, sredstva, obaveze, dokumentaciju i zaposlene Sekretarijata za razvojne projekte. Takođe, ovim promjenama je obuhvaćeno i sticanje državljanstva prijemom po osnovu posebnog programa i za članove porodice aplikanta koji su mlađi od 18 godina života. Ove izmjene su objavljene u „Službenom listu Crne Gore“, broj 18/20. Shodno Odluci, za sprovođenje Programâ odgovorna je Agencija za investicije Crne Gore (u daljem tekstu Agencija).

Vlada Crne Gore je 30. decembra 2021. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljene saglasnosti većine članova Vlade izmjenom Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, produžila program za dodatnih godinu dana, po kom će se predmetna Odluka primjenjivati do 31.12.2022. godine, koja je objavljena u službenom listu Crne Gore, broj 143/2021 od 31.12.2021. godine.

Izmjenom člana 10 stava 1 predmetne Odluke, uvedena je obaveza aplikanta da na ESCROW račun polože iznos od najmanje 100.000,00 EUR, radi razvoja inovacione politike Crne Gore, za potrebe Fonda za inovacije Crne Gore.

Izmjenom člana 11 stava 1 alineje 2 predmetne Odluke pod razvojnim projektom u smislu ove Odluke podrazumijeva se izgradnja hotela/mješovitog kompleksa za koji je između ostalog investitor dostavio neopozivu garanciju naplativu na prvi poziv u iznosu od 50% od minimuma investicije iz alineje 2 ovog stava.

Takođe, izmjenom člana 13 stava 5 predmetne Odluke, isključeni su kriterijumi po kojima je aplikant uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, za sebe i članove svoje porodice u obavezi dostavljanja lične karte kao i potvrda da lica ne boluju od zaraznih bolesti, izdatih u skladu sa propisima zemlje čiji je aplikant državljanin.

Na osnovu Zaključka Vlade donijetog na sjednici održanoj 26.05.2022. godine, u službenom listu Crne Gore, broj 68/2022 od 30.06.2022. godine, objavljena je izmijenjena Odluka o kriterijumima, načinu i

postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.

Naime, izmjenom člana 11 Odluke pod razvojnim projektom u smislu ove Odluke podrazumijeva se izgradnja hotela/mješovitog kompleksa za koji je između ostalog investitor dostavio neopozivu garanciju naplativu na prvi poziv u iznosu od 1.000.000,00 EUR, a kojom se garantuje realizacija razvojnog projekta.

Shodno navedenom, Agencija je, u pravcu realizacije aktivnosti predviđenih Odlukom, u toku 2022. godine, sprovela niz aktivnosti, koje se između ostalog odnose na obnovu licenci ovlaštenih agenata za posredovanje, koji pored poslova posredovanja prilikom apliciranja zainteresovanih lica, imaju ovlaštenje i za promociju programa i privlačenje zainteresovanih investitora. Agencija je u ime Vlade, takođe, produžila licence i agentima za ocjenu međunarodne podobnosti specijalizovane za ovu oblast, u pravcu obezbjeđenja dokaza o porijeklu novca namijenjenom za ulaganje kao i za svaku vrstu podobnosti zainteresovanih aplikanata, kao i ostale obaveze koje proističu iz Odluke.

Agenti za posredovanje

Kao što je navedeno, Sekretarijat za razvojne projekte objavio je 03.01.2019. godine Javni poziv za izbor agenata za posredovanje. Nakon ocjene ispravnosti prijave, Sekretarijat je 13.03.2019. godine donio Odluku o izboru podnosilaca prijave koje su ocijenjene ispravnim. U pitanju su:

- „APEX CAPITAL PARTNERS“ DOO Podgorica
- „ARTON GROUP“ GmbH Austrija
- „HENLEY & PARTNERS GOVERNMENT SERVICES“ LTD Jersey.

Agenti za ocjenu međunarodne podobnosti

Dana 04.03.2019. godine Sekretarijat za razvojne projekte objavio je II Javni poziv za izbor agenata za ocjenu međunarodne podobnosti i 15.03.2019. godine Izmjenu Javnog poziva za izbor agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, u pogledu produženja roka za dostavljanje prijave. Pregledom dostavljenih prijava, Sekretarijat za razvojne projekte donio je Odluku o izboru za dvije ispravne prijave pristigle od podnosilaca:

- S-RM Intelligence and Risk Consulting LTD, UK
- EXIGER CANADA INC, KANADA.

U međuvremenu, tokom juna mjeseca 2022. godine svim licenciranim agentima je produžena licenca za još godinu dana, na njihov zahtjev, a shodno odredbama Odluke.

Spisak licenciranih agenata za posredovanje i za međunarodnu procenu dubinske analize, između ostalih informacija povezanih sa Programom, javno je dostupan na internet stranici Agencije za investicije Crne Gore, odnosno na web adresi: www.mia.gov.me.

Izbor nezavisnog revizora

Sekretarijat za razvojne projekte je nakon izbora agenata za ocjenu međunarodne podobnosti i agenata za posredovanje, sproveo I Javni poziv za izbor nezavisnog revizora za praćenje ulaganja u razvojne projekte, shodno članu 15 Odluke.

Shodno navedenom, 13.04.2022. godine, Agencija je sa izabranim ponuđačem, Društvo za reviziju, kontroling i konsalting „HLB MONT AUDIT“ DOO Podgorica, zaključila Ugovor o pružanju usluga kontrole uplata sa ESCROW računa.

Ostale aktivnosti vezane za sprovođenje Odluke

Tokom 2022. godine sprovedena je kontinuirana obrada dostavljenih Zahtjeva za sticanje državljanstva u skladu sa procedurama predviđenim Odlukom, koja između ostalog predviđa provjeru formalne ispravnosti i kompletnosti dokumentacije, ocjenu međunarodne podobnosti od strane angažovanih agenata, provjeru od strane Ministarstva unutrašnjih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost kao i ostale administrativne procedure.

Uprkos navedenim procedurama, Agencija je od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore kao jednog od nadležnih organa uključenih u implementaciju posebnog programa, dopisom broj 04Br: 207/22-5687/2 od 07.03.2022. godine, informisana da je u duhu poštovanja rezolucije Evropskog parlamenta po pitanju rusko-ukrajinskih odnosa, resorno ministarstvo zauzelo stav da će obustaviti dalju obradu zahtjeva za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom koji su u proceduri, do momenta dostavljanja ažuriranih izvještaja agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, što je umnogome usporilo dalju obradu predatih zahtjeva tokom prvog kvartala posmatranog perioda.

U cilju otklanjanja proceduralnih i administrativnih opstrukcija, Agencija je tokom marta mjeseca inicirala održavanje sastanka na kom su shodno svojim nadležnostima, prisustvovali predstavnici kabineta predsjednika Vlade, Ministarstva ekonomskog razvoja, kao i predstavnici Ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove. Na predmetnom sastanku su sa predstavnicima resornih ministarstava i Vlade Crne Gore razmatrana pitanja statusa aplikacija lica iz Ruske Federacije i Ukrajine, kao i statusa aplikacija koje su u procesu obrade kod Ministarstva unutrašnjih poslova duže od godinu dana.

Takođe, u cilju efikasnijeg rada na daljoj implementaciji Programa kao i zaštite interesa aplikanata, Agencija je Vladi Crne Gore 28.02.2022. godine, kao i 17.03.2022. godine, uputila urgencije u cilju dobijanja instrukcija po pitanju situacije vezane za sukobe između Ruske Federacije i Ukrajine, kao i značajan broj zahtjeva dostavljenih od strane lica koja dolaze iz navedenih zemalja, na koje Agencija nije dobila odgovor.

Imajući u vidu da je u datom periodu bilo neophodno da Evropska unija i zemlje saveznice preispitaju sve korisnike takozvanih „zlatnih viza“ i da ukinu one koji se pripisuju ruskim licima sa visokom neto imovinom i njihovim porodicama, posebno onima koji su povezani sa sankcionisanim pojedincima i kompanijama, od Agencije je od strane MUP-a zatraženo dostavljanje novih pozitivnih mišljenja agenata za ocjenu međunarodne podobnosti aplikanata, za sve predmete koji se nalaze u proceduri prije donošenja rješenja. U pitanju su zahtjevi za koje je nadležno ministarstvo, postupajući po prijedlogu predsjednika Vlade, već izdalo obavještenja o ispunjenosti uslova za donošenje rješenja o prijemu u crnogorsko državljanstvo.

Agencija se u daljem postupanju po predmetnom 31.03.2022. godine, obratila Ministarstvu finansija i socijalnog staranja radi neophodnosti definisanja načina finansiranja dodatne usluge DD agenata, kao i nosioca predmetnih troškova. Kako odgovor resornog ministarstva nije sadržao preciznu i nedvosmisleni informaciju o načinu finansiranja novih DD izvještaja, Agencija nije donijela odluku o plaćanju dodatnih provjera aplikanata za koje je agent za ocjenu međunarodne podobnosti prethodno dao pozitivno mišljenje.

Na sjednici održanoj 26.05.2022. godine, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak kojim se usvojila Informacija o realizaciji posebnog programa, a koju je na razmatranje dostavilo Ministarstvo unutrašnjih poslova. Predmetnim Zaključkom Vlada je zadužila resorno ministarstvo da zatraži dodatne provjere od Agencije za nacionalnu bezbjednost u pogledu eventualnog postojanja smetnji iz razloga bezbjednosti Crne Gore, za aplikacije državljana Ruske Federacije i Bjelorusije koje se na dan 14.05.2022. godine nalaze kod ovog organa, osim za 14 aplikacija državljana Ruske Federacije za koje je ranije dostavljeno pozitivno mišljenje Agencije za nacionalnu bezbjednost i dato pozitivno mišljenje o ispunjenosti uslova za donošenje rješenja, čime je nastavljeno sa nesmetanom implementacijom Programa.

Aplikacije su trenutno u različitoj fazi obrade, u zavisnosti od datuma dostavljanja, odnosno kompletnosti iste. U međuvremenu je Agenciji do 30.12.2022. godine, predato ukupno 1113 aplikacija, od kojih je za 422

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Agencija, shodno proceduri propisanoj članom 14 Odluke, izjavela Predsjedniku Vlade Crne Gore da su ispunjeni kriterijumi propisani članom 10 i 13 Odluke. Za 245 zahtjeva su od strane Ministarstva unutrašnjih poslova donijeta rješenja o prijemu u crnogorsko državljanstvo i uručeni pasoši, dok je 177 zahtjeva trenutno u proceduri odlučivanja kod Ministarstva unutrašnjih poslova.

Kada je riječ o finansijskoj strukturi generisanoj tokom implementacije posebnog programa, do 30.12.2022. godine u svrhu troškova postupka na uplatni račun nadležnog organa izvršena je uplata sredstava u iznosu od **41.884.850,00 €**, prema izvodu sa Centralnog računa državnog trezora. U svrhu razvoja manje razvijenih jedinica lokalne samouprave, za namjenu iz člana 18 Zakona o regionalnom razvoju na ESCROW račun položeno je ukupno **72.400.000,00 €**, dok je na poseban račun nadležnog organa uplaćeno **32.999.849,80 €**, shodno izvodu sa računa koji Agencija ima registrovan kod CKB. Za potrebe ulaganja u jedan od razvojnih projekata u primorskom regionu Crne Gore od najmanje 450.000,00 eura odnosno iznos od najmanje 250.000,00 eura, za potrebe ulaganja u jedan od razvojnih projekata u sjevernom ili središnjem regionu Crne Gore, na ESCROW račun je položeno **212.864.434,10 €** (turizam i poljoprivreda), dok je ukupan iznos koji je u ovu svrhu uplaćen investitorima **80.215.925,60 €**.

U svrhu donacije za razvoj inovacione politike Crne Gore na ESCROW račun položeno je ukupno **40.700.000,00 €**.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je shodno Zaključku Vlade donijetom na sjednici održanoj 10.03.2022. godine, isključilo sa liste razvojnih projekata u oblasti turizma šest projekata i to: „Bobotov hotel and resort“, Žabljak; „Hotel sa vila 4*“, Žabljak; „Elite Hotel & residence“, Kolašin; „Kolašin Resort & Spa“, Kolašin; „Kraljičina plaža“, Miločer i „Black Pine“, Mojkovac.

Resorno ministarstvo je na osnovu Zaključka Vlade donijetog na sjednici 17.06.2022. godine, uvrstilo na listu razvojnih projekata u turizmu i projekat „Izgradnja hotela Magnum, Kolašin po kondo modelu poslovanja“.

Osim toga, Ministarstvo ekonomskog razvoja je shodno zaključcima Vlade donijetim tokom 2022. godine, na listu razvojnih projekata uvrstilo i sledeće projekte:

- „Izgradnja hotela B Kolašin po kondo modelu poslovanja“, na osnovu Zaključka Vlade donijetog na sjednici 17.06.2022. godine;
- „Izgradnja hotela Prezident Budva po mješovitom modelu poslovanja“, na osnovu Zaključka Vlade donijetog na sjednici 27.10.2022. godine;
- „Izgradnja hotelsko-apartmanskog kompleksa Tivat po kondo modelu poslovanja“, na osnovu Zaključka Vlade donijetog na sjednici 27.10.2022. godine;
- „Izgradnja hotela "R" Kolašin po kondo modelu poslovanja“, na osnovu Zaključka Vlade donijetog na sjednici 24.11.2022. godine.

Na današnji dan na listi razvojnih projekata u oblasti turizma se nalazi 16 projekata i to :

Projekat	Oblast	Odobren od Vlade Crne Gore
Izgradnja hotela „Breza“, Kolašin	Turizam	12. novembar 2019.
Izgradnja hotela „Durmitor Hotel and Villas“, Žabljak	Turizam	12. novembar 2019.
Izgradnja hotela „Bjelasica 1450 Kolašin“ po kondo modelu	Turizam	12. mart 2020.
Izgradnja hotela "K16" Kolašin, po kondo modelu poslovanja	Turizam	23. aprili 2020.
Izgradnja hotela "Boka Place" Tivat	Turizam	18. jun 2020.
Izgradnja hotela „D“ sa depadansom „E“, Kolašin, po kondo modelu poslovanja	Turizam	24. septembar 2020.
Izgradnja hotela kompleksa „Montis hotel & resort“, Kolašin, po kondo modelu poslovanja	Turizam	24. septembar 2020.

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Izgradnja hotelskog kompleksa Amma resort Čanj, Bar, po mješovitom modelu poslovanja	Turizam	6. novembar 2020.
Izgradnja hotela "Cruiser" Budva, po mješovitom modelu poslovanja	Turizam	27. novembar 2020.
Izgradnja hotela „Liko Soho“, Bar, po kondo modelu poslovanja	Turizam	14. oktobar 2021.
Izgradnja plantaže jabuka u Vučiji, Opština Pijevlja	Pojoprivreda i prerađivačka industrija	23. decembar 2021.
Izgradnja hotela "Magnum" Kolašin po kondo modelu poslovanja	Turizam	17. jun 2022.
"Izgradnja hotela B Kolašin po kondo modelu poslovanja"	Turizam	28. jul 2022.
Izgradnja hotela "Prezident" Budva, po mješovitom modelu poslovanja	Turizam	27. oktobar 2022.
Izgradnja hotelsko-apartmanskog kompleksa Tivat, po kondo modelu poslovanja, Tivat	Turizam	27. oktobar 2022.
Izgradnja hotela "R" Kolašin, po kondo modelu poslovanja	Turizam	24. novembar 2022.

I pored izuzetno intenzivnog toka aktivnosti na sprovođenju programa, isti je u značajnoj mjeri pojačan u posljednjem kvartalu 2022. godine. Navedeno je dijelom izazvano i činjenicom da je primjena Odluke kojom se sprovodi poseban program ograničena rokom do 31.12.2022. godine.

Poteškoće u postupku obrade predmetnih aplikacija izazvane su umnogome nepotpunom i neispravnom dokumentacijom predatom u okviru aplikacija, a koja je predviđena članom 10 i 13 Odluke, što za posljedicu ima duži vremenski period obrade zahtjeva za crnogorsko državljanstvo prijemom.

Agencija za investicije Crne Gore će u narednom periodu nastaviti sa obradom zaprimljenih aplikacija koje su Agenciji dostavljene do 31.12.2022. godine, u skladu sa Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore („Sl.list CG, br. 79/18, 12/20, 143/21, 68/22“).

2.4 Izazovi sektora za investicija

Osnivanjem Sekretarijata za razvojne projekte (pravnog predhodnika Agencije za investicije) od strane Vlade Crne Gore, sredinom 2012. godine, bilo je osmišljeno da on ima centralnu ulogu među organima državne uprave kada je u pitanju praćenje realizacije velikih kapitalnih projekata koji su se u tom trenutku uveliko razvijali ili su bili u povoju („Porto Montenegro“, „Luštica Bay“, „Portonovi“ i „Ritz Carlton Montenegro“), kao i svih drugih značajnijih investicionih projekata u oblasti turizma. U julu 2014. godine, u Izveštaju Državne revizorske institucije (na strani 7 tog dokumenta), konstatuje se da dolazi do preklapanja nadležnosti institucija u vršenju poslova, pri čemu po pitanju nadzora, kontrole i praćenja realizacije zaključenih ugovora većina navedenih institucija ističe da nije nadležna za isto, „usljed čega se na neadekvatan način vrši nadzorna – kontrolna funkcija države“.

Početkom 2018. godine, Sekretarijat za razvojne projekte se aktivnije vraća svojim primarnim nadležnostima (kada je, pored ostalog, tadašnji Predsjednik Vlade Sekretarijatu povjerio koordinaciju radom Operativnog tima u vezi s projektom „Luštica Bay“), pri čemu iste djell s tadašnjim Ministarstvom održivog razvoja i turizma, a model praćenja realizacije investicionih projekata u turizmu koji je tada uspostavljen održao se sve do danas.

Model praćenja investicija se čini neefikasnim dok i dalje postoji preklapanje nadležnosti institucija što stvara komplikacije prilikom izvještavanja nadležnim tijelima i smanjuje transparentnost. Čini se da preporuke DRI iz 2014. važe i danas. Većina informacija koje se tiču uloženog novca, zapošljavanja i

ispunjavanja investicionih obaveza bazirana je na informacijama dobijenim od investitora, jer za većinu projekata nišu angažovani kontrolori od strane nadležnog ministarstva.

Kako bi se unaprijedila efikasnost praćenja investicija potrebno je uraditi analizu i uspostaviti mehanizme kojim će se definisati model praćenja realizacije ugovora iz oblasti turizma, u kojima je Vlada direktno ili indirektno (posredstvom javnih preduzeća) jedna od ugovornih strana.

III. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SEKTORA ZA PROMOCIJU INVESTICIJA I MEĐUNARODNU SARADNJU

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za investicije Crne Gore, u Sektoru za promociju investicija i međunarodnu saradnju obavljaju se poslovi Agencije koji se odnose na:

- aktivnosti vezane za program promocije Crne Gore kao investicione destinacije;
- promociju investicionih potencijala Crne Gore na domaćem i međunarodnom tržištu;
- saradnju sa institucijama državne uprave, jedinica lokalne samouprave u aktivnostima promocije investicija;
- aktivnosti na promociji putem interneta;
- aktivnosti na identifikovanju tržišta i sektora za potrebe privlačenja novih investitora;
- saradnju sa nadležnim organima na poslovima promocije investicija;
- saradnju sa mrežom diplomatsko konzularnih predstavništava u inostranstvu i u Crnoj Gori, kao i stranim komorama na aktivnostima predstavljanja investicionih mogućnosti Crne Gore, u skladu sa zakonom koji uređuje strane investicije i godišnjim programom rada Agencije;
- pripremu, razvoj, promociju poslovnih mogućnosti u cilju privlačenja investicija;
- stručnu pomoć stranim investitorima za ulaganje u određene oblasti i sektore privrede;
- organizovanje neposrednih kontakata stranih i domaćih privrednih društava i pravnih lica;
- saradnju sa međunarodnim institucijama, radi povećanja stranih investicija i konkurentnosti;
- predlaže mjere radi povećanja stranih investicija i unaprijeđenja investicionog ambijenta;
- vodi evidenciju stranih investitora i stranih investicija;
- podstiče ekonomski razvoj kroz privlačenje stranih investicija;
- obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom Agencije.

U nastavku Izveštaja su navedene aktivnosti koje su sprovedene u 2022. godini.

3.1. Kontinuirani rad na upitima zainteresovanih investitora uz uspostavljanje koordinacionog mehanizma sa drugim organima državne uprave radi sinhronizovanja aktivnosti

Uspostavljen je mehanizam pružanja inicijalnog odgovora na upite zainteresovanih investitora u roku od jednog radnog dana. Od 1.01.2022. godine do 31.12.2022. odgovoreno je na preko 100 upita zainteresovanih stranih investitora iz sektora energetike, poljoprivrede, turizma, građevine, automobilske industrije IT sektora kao i prerađivačke industrije. Od značajnijih interesovanja iz kojih je proistekao najmanje jedan radni sastanak ističu se kompanije:

1. **Artec 3D** – IT kompanija osnovana u Silicijumskoj dolini sa trenutnim sjedištem u Luksemburgu, koja je otvorila predstavništvo u Crnoj Gori, u Baru, gdje trenutno imaju oko 100 zaposlenih;

2. **Haulmont Technology Limited** – IT kompanija iz Velike Britanije koja je relocirala oko 40 zaposlenih iz Ruske Federacije u Crnu Goru gdje obavljaju softverske usluge za klijente širom svijeta.
3. **Acronis** – jedna od najvećih globalnih IT kompanija u oblasti sajber bezbjednosti koja je pokazala interesovanje za proširenje poslovanja na Crnu Goru i sa kojom je Agencija u kontinuiranoj komunikaciji.
4. **Tacom group** – IT kompanija iz Sjedinjenih Američkih država koja je od nedavno relocirala 25 zaposlenih softverskih inženjera u Crnu Goru i koja iz Crne Gore pruža usluge klijentima na tržištu SAD i Zapadne Evrope
5. **Infinum** – hrvatska IT kompanija koja je proširila poslovanje na Crnu Goru gdje trenutno zapošljavaju oko 25 domaćih IT inženjera, a rade za klijente kao što su Phillips, Rimac Automotive, Disney, itd.
6. **Afenex** – globalna kompanija sa sjedištem u Izraelu koja posluje u sektoru energetike i koja je zainteresovana za izgradnju solarne elektrane u Crnoj Gori
7. **Wircon** – njemačka kompanija iz sektora energetike koja je zainteresovana za izradnju solarnih i vjetro elektrana u Crnoj Gori u saradnji sa Elektroprivredom Crne Gore
8. **Masdar** – kompanija iz UAE u sektoru energetike koja je već prisutna u Crnoj Gori, kao suvlasnik vjetroelektrane na Krmovu, ali koja je zainteresovana za proširenje portfolia projekata u Crnoj Gori
9. **LNG Alliance** – američka kompanija specijalizovana za izgradnju i upravljanje LNG terminalima, zainteresovana za izgradnju LNG terminala u Baru
10. **ADEC** – turska kompanija specijalizovana za izgradnju i upravljanje akvarijumima i ribnjacima, u Crnoj Gori su zainteresovani za izgradnju ribnjaka na području Solane u Ulcinj, ali i na drugim adekvatnim lokacijama.
11. **Von Der Heyden Group** – malteška kompanija u oblasti razvoja nekretnina koja je zainteresovana za nove prilike za gradnju turističkih i poslovnih objekata u Crnoj Gori
12. **Bor plastika** – hrvatska kompanija zainteresovana za izgradnju postrojenja za reciklažu guma u Crnoj Gori
13. **Integra Europe** – njemačka kompanija sa velikim iskustvom u projektima javno privatnog partnerstva, zainteresovana za slične projekte u Crnoj Gori.
14. **BLG Professional** – turska eksportno orijentisana kompanija sa dominantnom proizvodnjom u hemijskoj industriji, partneri Hemkela, zainteresovani za registraciju patenta i pokretanju proizvodnje u Crnoj Gori
15. **Janaf** – hrvatska kompanija u sektoru poljoprivrede zainteresovana za zakup većih površina u Crnoj Gori za poljoprivrednu proizvodnju
16. **Agrivi** – hrvatska kompanija u sektoru poljoprivrede takođe zainteresovana za zakup poljoprivrednog zemljišta u Crnoj Gori
17. **Florian Group** – hrvatska kompanija u sektoru poljoprivrede zainteresovana za širenje na crnogorsko tržište
18. **Shandong High Speed Railway** – kineska državna kompanija zainteresovana za projekte u sektoru pomorskog, drumskog i željezničkog saobraćaja u Crnoj Gori
19. **TLG Global** – crnogorska kompanija sa američkim kapitalom zainteresovana za izgradnju rezidencijalno – poslovnog kompleksa u Podgorici
20. **Damen Group** – holandska grupacija prisutna u Crnoj Gori kroz novootvoreni servis za održavanje i remont jahti na prostoru nekadašnjeg brodogradilišta u Bijeloj, zainteresovani za nove projekte u Crnoj Gori
21. **TARA Resources** – švajcarski investitori projekta rudnika olova i cinka Brskovo u Mojkovcu, kojem Agencija pomaže u ubrzanju cjelokupnog procesa
22. **LIDL** – Agencija je u 2022. nastavila saradnju sa njemačkim diskontim lancem u pronalasku odgovarajućih lokacija na teritoriji Crne Gore, kao i u rješavanju drugih pitanja i komunikaciji sa institucijama.

Navedene su samo neke od stranih kompanija s kojim je Agencija u kontaktu, i koje bi se mogle aktivirati ukoliko se pojave konkretni projekti koje država ima da ponudi.

Kako bi odgovorila na sve zahtjeve investitora, Agencija je održavala kontinuiranu saradnju sa ostalnim državnim institucijama i lokalnim samoupravama.

Krajem godine Agencija je organizovala posjetu IT kompanija Ministarstvu kulture na Cetinju, gdje je u neformalnom ambijentu ukazano na potencijale za saradnju za kulturnim i obrazovnim institucijama. Tokom posjete je organizovan i radni ručak gdje su predstavnici kompanija iznijeli probleme sa kojima se susreću. Nakon sastanka, IT kompanije su osnovale i udruženje stranih IT kompanija u Crnoj Gori.

3.2. Promotivni skupovi u Crnoj Gori: prezentacije investicionih potencijala i programa u saradnji sa targetiranim stranim ambasadama u Crnoj Gori

Tokom 2022. godine, u prostorijama Agencije organizovane su prezentacije investicionih potencijala i programa za ambasadore i ekonomsko-trgovinska odjeljenja, i to:

1. Ambasade Mađarske,
2. Ambasade Njemačke,
3. Ambasade Austrije (kao i privredne Komore Advantage Austria),
4. Ambasade Italije,
5. Ambasade Hrvatske,
6. Ambasade Francuske,
7. Ambasade Slovenije,
8. Confindustrija Italije,
9. Ambasade Velike Britanije.

3.3. Učešće na međunarodnim sajmovima, konferencijama i forumima

Agencija je u 2022. godini učestvovala na nekim veoma značajnim konferencijama i skupovima iz kojih su proistekli konkretni rezultati, kao što su:

1. Januar - EXPO 2020 Dubai
2. Mart - Annual Investment Meeting 2022 Dubai
3. April - Online u organizaciji CEE Government Relations Forum, Ekonomske posledice rata u Ukrajni
4. Maj - Sarajevo biznis forum 2022.
5. Maj - Forum o investicijama u održivom biznisu u organizaciji Regionalnog savjeta za saradnju
6. Maj - B2B sastanci sa predstavnicima privrede i javnog sektora u Hrvatskoj
7. Jul - B2B sastanci sa privrednicima i dijaspori u Njemačkoj
8. Septembar - Međunarodna izložba u Solunu
9. Septembar - Jahorinski poslovni forum
10. Septembar - Agencija je bila koorganizator konferencije ENERGY WEEK WESTERN BALKAN 2022 u Budvi u saradnji sa britanskom kompanijom Invest in Network, uz prisustvo najvećih renomiranih kompanija iz ovog sektora kao što su Akvo Energy, LNG Alliance, Statkraft, Siemens, Sungrow, Fichtner, CWP Global i druge.
11. Septembar - Investment Management Exhibition, Frankfurt
12. Oktobar - Godišnja konferencija WAIPA u Ženevi
13. Oktobar - B2B sastanci sa privrednicima i dijaspori u Belgiji i Luksemburgu
14. Novembar - Crnogorsko-finski poslovni forum u Podgorici
15. Novembar - Confindustrija u Crnoj Gori, u saradnji sa Confindustrijom u Albaniji i Bariju, Forum o zelenoj i plavoj ekonomiji
16. Decembar - Crna Gora-San Marino poslovni forum u Podgorici

17. Decembar – Skup predstavnika stranih IT firmi u Crnoj Gori u organizaciji Agencije za investicije na Cetinju

3.4. Saradnja sa DKP Crne Gore u inostranstvu

Agencija je u toku 2022. u saradnji sa DKP Crne Gore organizovala četiri posjete kompanijama na inostranim tržištima i to u:

1. Hrvatskoj,
2. Njemačkoj,
3. Belgiji
4. Luksemburgu.

Posebno je bitno istaći saradnju sa Generalnim konzulatom Crne Gore u Frankfurtu u čijim prostorijama je Agencija za investicije bila u mogućnosti da u julu 2022. prezentuje investicione potencijale Crne Gore predstavnicima crnogorske dijaspore kao i grupi njemačkih privrednika. Posjete kompanijama na inostranim tržištima tokom 2022. pokazale su se kao najefikasniji vid promocije, tako da će ista praksa biti nastavljena tokom 2023. godine. U saradnji sa Ambasadom Crne Gore u Hrvatskoj, organizovano je niz bilateralnih sastanaka sa renomiranim Hrvatskim kompanijama koje su identifikovane kao potencijalni investitori u Crnu Goru. U saradnji sa Privrednom komorom, Ambasadom Crne Gore u Belgiji i Luksemburgu, organizovani su susreti sa privrednim komorama i agencijama za investicije tih zemalja. Na marginama konferencija su organizovani susreti sa brojnim kompanijama i poslovnim udruženjima. Prije pomenutih aktivnosti Agencija je uradila isražavanje i analizu kompanija koje bi bile poželjne kao investitori.

3.5. Publikacije

Tokom 2022. izrađene su i dizajnirane brošure i vodiči za sektore:

1. Građevine – u okviru kojeg su predstavljene koraci koje investitor treba da prati u oblasti gradnje objekata
2. Poljoprivrede - u formi vodiča za investiranje u sektor poljoprivrede, sa detaljnim procedurama koje investitor mora da ispoštuje u investicionom procesu. Vodičom je dat i pregled dostupnog poljoprivrednog zemljišta, analiza pojedinačnih oblasti poljoprivrede, kao i dostupni programi podrške za poljoprivredne proizvođače.
3. Energetike - u okviru koje je predstavljeno tržište električne energije u Crnoj Gori, realizovani projekti, projekti u toku, kao i potencijalni projekti za koji investitori mogu iskazati interesovanje,
4. Turizma – u kojoj su predstavljene realizovane i dostupne projekti u sektoru turizma, zajedno sa dostupnim podsticajima za ovaj sektor
5. Drvoprerade - pri čemu je Agencija kontaktirala i posjetila proizvodne pogone najznačajnijih kompanija u Crnoj Gori u ovom sektoru kako bi kroz brošuru investitorima ponudila dvije opcije: opciju uslužne proizvodnje (contract manufacturing) kroz saradnju sa domaćim kompanijama, i opciju ulaganja u sopstveni proizvodni pogon, sa svim relevantnim informacijama o dostupnosti sirovine, cijeni i dostupnosti radne snage, veličini tržišta, itd. Analiza tržišta rađena je uz ekspertsku podršku Svjetske banke;
6. IT sektora, kao rastućeg sektora u Crnoj Gori, gdje su predstavljene najvažnije informacije koje investitore iz ovog sektora mogu zanimati kao što su: podaci o dostupnoj radnoj snazi, brzini i cijeni interneta, analiza cijena zakupa poslovnih prostora, poreskog sistema, itd,

kao i promotivna brošura 12 reasons why to invest in Montenegro koja je u saradnji sa Ambasadom NR Kine prevedena i na kineski jezik.

Pripremljena je i generalna prezentacija investicionih potencijala i programa koja se redovno ažurira i prezentuje investitorima.

Takođe, u decembru se krenulo sa ažuriranjem svih publikacija kao i izrada novih.

3.6. Realizacija obaveza iz Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište usvojenog na Samitu lidera Zapadnog Balkana u Sofiji

Agencija za investicije je učestvovala na svim sastancima regionalne Zajedničke radne grupe za investicije (JWGI) tokom 2022. godine i doprinijela aktivnostima iz Akcionog plana vezanim za izradu jedinstvenog registra podsticajnih mjera, koji je objavljen na sajtu Agencije, kao i implementaciji investor outreach kampanje.

Agencija je u julu 2022. potpisala ugovor o donaciji sa Savjetom za regionalnu saradnju čime je obezbijeđena donacija od 10.000 eur za potrebe realizacije investor outreach kampanje na targetiranim tržištima. Agencija je u oktobru 2022. sprovela prvu od nekoliko planiranih outreach misija u Briselu i Luksemburgu, gdje su se prezentovale investicione mogućnosti velikom broju investitora sa fokusom na IT i energetski sektor.

3.7. Jačanje stručnih kapaciteta zaposlenih

Zaposleni u Sektoru za promociju stranih investicija i međunarodnu saradnju u 2022. godini nijesu pohađali obuke. Imajući u vidu da je tokom 2022. polovina zaposlenih u Sektoru tokom godine bila spriječena za rad, tj. na opravdanom bolovanju, teret dnevnih obaveza se prenosio na ostatak zaposlenih u Sektoru, tako da nije ostalo prostora za dodatna usavršavanja i obuke. Tokom 2023. godine planirana je organizacija stručne obuke za zaposlene u saradnji sa WAIPA-om.

3.8 Saradnja sa međunarodnim organizacijama

- 1. WAIPA (World Association of Investment Promotion Agencies):** Agencija za investicije je kontaktirala WAIPA-u i dobila sve relevantne informacije o uslovima i mogućnostima koje članstvo u ovoj organizaciji nudi. Sektor za promociju investicija i međunarodnu saradnju je predložio menadžmentu Agencije da se izdvoje sredstva iz budžeta za potrebe kontribucija za članstvo Agencije u ovoj međunarodnoj organizaciji koja okuplja agencije za investicije iz preko 100 zemalja širom svijeta, tako da su budžetom za 2022. opredijeljena sredstva za ovu namjenu, a 2022. godine Agencija je i zvanično postala članica WAIPA-e. U saradnji sa WAIPA-om, pokrenuta je inicijativa za održavanje obuka za zaposlene u Agenciji tokom 2023.
- 2. RCC (Savjet za regionalnu saradnju) -** Saradnja sa Savjetom za regionalnu saradnju konkretizovana kroz potpisivanje ugovora o donaciji u julu 2022, s kojim je definisana podrška RCC-ja Agenciji u implementaciji investor outreach kampanje na targetiranim tržištima Evrope. Agencija je u oktobru uspješno sprovela jednu misiju u Briselu u Luksemburgu, dok je sledeća po planu u februaru 2023, kada je planirana posjeta Njemačkoj i susreti sa brojim njemačkim kompanijama.
- 3. HEPA (HEPA Hungarian Export Promotion Agency):** Agencija za investicije je na poziv Ambasade Mađarske u Podgorici u oktobru 2022. izrazila pisano interesovanje za saradnju sa HEPA-om na zajedničkom EU Interreg projektu vezanom za finansiranje zelenih projekata, tako da je dalja saradnja sa HEPA na ovom projektu predviđena za 2023. godinu.
- 4. GIZ (Njemačka agencija za međunarodnu saradnju) –** Agencija za investicije je krajem 2022. godine otpočela saradnju sa ekspertima GIZ-a u kontekstu investicione medijacije, odnosno sprječavanja investicionih sporova u takozvanom „cooling off“ periodu. Agencija za investicije je zamišljena kao centralna tačka za rješavanje svih problema sa kojim se investitori suočavaju, a

određen je i tim u okviru Agencije koji će tokom 2023. proći kroz obuke GIZ-a kako bi na adekvatan način preuzeli dodijeljenu ulogu.

5. **TNC (The Nature Conservancy)** – Agencija za investicije je krajem 2022 u saradnji sa renomiranom NVO organizacijom iz Sjedinjenih Američkih Država, koja djeluje globalno, inicirala projekat mapiranja potencijalnih obnovljivih izvora energije. **Projekat koji će finansirati TNC bi trebalo da traje od 12 do 16 mjeseci, i da rezultira interaktivnom mapom svih potencijalnih izvora energije vodeći računa o životnoj sredini, kulturnoj baštini i prisutnosti mreže.**

3.9. Izrada baze stranih investitora u Crnoj Gori uz prateće izvještaje za Vladu Crne Gore o njihovom poslovanju

U saradnji sa Upravom prihoda i carina i CRPS-om izrađena baza firmi u Crnoj Gori čiji su osnivači strana pravna i fizička lica sa indikatorima kao što su broj zaposlenih, godišnji promet, sektor, država porijekla i grad u kojem posluju. Baza se redovno ažurira kako bi bila što vjerodostojnija i pouzdanija. Usljed sajber napada i problema sa kojim su se tokom 2022. suočile sve državne institucije, apdejt baze investitora trenutno čeka na podatke iz Uprave prihoda i carina kako bi se napravio jedan sveobuhvatan izvještaj o poslovanju stranih firmi u Crnoj Gori.

3.10. Sastanak sa predstavnicima agencija za investicije regionalnih država i sastanak sa regionalnim targetiranim privrednicima

Kroz rad regionalne radne grupe za investicije za implementaciju Akcionog plana za zajedničko tržište, Agencija kontinuirano saraduje sa agencijama za investicije ili srodnim organima Srbije, Albanije, BiH, Sjeverne Makedonije i Kosova. Posljednji sastanak održan je 19. oktobra 2022. u Pragu.

3.11. Unaprijeđenje vebajta Agencije za investicije Crne Gore

Sektor za promociju investicija i međunarodnu saradnju je tokom 2022. godine redovno radio na održavanju i ažuriranju vebajta Agencije sa novim sadržajima i aktivnostima. Nažalost, u drugoj polovini 2022. godine usljed sajber napada došlo je do pada sajta tako da aktivnosti vezane za ovu tačku nijesu mogle biti sprovedene. Agencija će u 2023. godini raditi na izradi nove verzije vebajta za Agenciju. Nova verzija će osim interaktivne mape investicionih potencijala Crne Gore fokus staviti i na vidljivosti aktivnosti Agencije i poziv na akciju od samih posjetilaca. Nova verzija će omogućiti jasnije i lakše saopštavanje kvalitetnih informacija zajedno sa dobrim korisničkim interfejsom što će uticati na kredibilitnost same Agencije, a povećanje posjete na vebajst koji se očekuje sa novim dizajnom će ujedno pomoći u poboljšanju vidljivosti Agencije, njenih aktivnosti i rezultata.

Krajem godine je obavljen sastanak sa MJU gdje je dogovoreno da ministarstvo pruži svu tehničku podršku kako bi se pripremio tender koji će privući renomirane kompanije. U budžetu za 2023 su obezbijedena sredstva za ovu aktivnost.

3.12. Kreiranje promotivnog video materijala u vezi sa investicionim potencijalima Crne Gore

Tender za kreiranje promotivnog video materijala u vezi sa investicionim potencijalima Crne Gore je raspisan u 2022. godini, međutim, firma koja je pobijedila na tenderu nije dostavila zadovoljavajuć konačan proizvod, tako da će se tender ponoviti početkom 2023. Plan je da se napravi sveobuhvatni video materijal o Crnoj Gori i investicionim potencijalima kao i određenim lokacijama za investiranje, u trajanju od 8min, a da se pored toga naprave i dodatnih šest kratkih video materijala, u trajanju od 2min, za svaki sektor

pojedinačno. Ovo će biti veoma bitno za promociju Crne Gore kao investicione destinacije jer će video materijal sadržati ključne informacije o sektorima za ulaganje, podsticanjnim mjerama, poreskoj politici i olakšicama itd. Video materijal će biti na engleskom jeziku i biće izrađena verzija sa titlovima na crnogorskom jeziku.

3.13. Rad na uspostavljanju „Customer Relationship Managment“ sistema za potrebe Agencije za investicije Crne Gore

U naporima da digitalizuje svoj rad, kako bi isti bio unaprijeđen, stvarajući dodatne analitičke mogućnosti kao i bolju uslugu korisnicima, Agencija je obavila istraživanje i konsultovala relevantne stručnjake iz inostranstva vezano za razvoj softvera. Takođe, konsultovane su i kolege iz srodnih institucija u drugim zemljama. U oktobru 2022. održan sastanak sa predstavnicima kompanije Agiicon koja je Agenciji predstavila CRM sistem Salesforce, koji bi u potpunosti digitalizovao svakodnevne aktivnosti Agencije, i koji obuhvata sve procese koje Agencija obavlja interno kao i sa spoljnim klijentima. Dobljena je i konačna ponuda za implementaciju ovog softvera kao i održavanje obuka za njegovo korišćenje za zaposlene. Agencija je obavila prvi sastanak sa MJU, gdje su definisani naredni koraci na putu digitalizacije. Takođe, u MJU je pokazana spremnost da pruži stručnu pomoć Agenciji pri implementaciji projekta kao i u stručnim savjetima prilikom kreiranja veb-sajta. U 2023. godini, Agencija planira da u saradnji sa Ministarstvom javne uprave sagleda mogućnosti finansiranja ovog CRM softvera.

3.14. Unaprijeđenje rada i vizibilnosti Agencije za investicije kroz marketing aktivnosti

Agencija je kreirala i dizajnirala svoj logo i slogan koji je vidljiv na svim promotivnim materijalima Agencije. Takođe, Agencija je u sklopu marketinških aktivnosti promovisala investicione potencijale Crne Gore u štampanim i digitalnim medijima kao što su Luxury Collection i Forbes, a kroz naloge na društvenim mrežama Facebook, Instagram i LinkedIn je promovisala svoje aktivnosti i vijesti iz svijeta biznisa u Crnoj Gori. U saradnji sa Ekonomskim fakultetom UCG, Agencija je organizovala Biznis dane u okviru kojih studenti EF imaju priliku da od stranih investitora u Crnoj Gori čuju neposredna iskustva o biznisu i investicionom ambijentu u Crnoj Gori. Sa renomiranom regionalnom marketinškom kompanijom Direkt Media, dogovorena je izrada Strategije za promociju Agencije i investicionih potencijala Crne Gore za 2023. godinu u inostranstvu. Završetak strategije se očekuje u Februaru 2023.

Prilog 1

Identifikovane biznis barijere za investiranje u Crnu Goru

Imajući u vidu da Agencija za investicije kontinuirano saraduje sa velikim brojem stranih kompanija iz različitih sektora koje posluju ili su zainteresovane za investiranje u Crnu Goru, identifikovane su glavne biznis barijere koje su prepoznate kao jedni od ključnih faktora zbog kojih ove kompanije ne investiraju u onolikoj mjeri u kojoj su inicijalno planirale, ili čak odustaju od investiranja u Crnu Goru.

ICT sektor

Neke od renomiranih globalnih kompanija iz ICT sektora kao što su Artec 3D, Haulmont Technology, G5 Games, Infinum, Epam Systems, Quantox, Tecom Group, Customertimes i druge su uspostavili poslovanje u Crnoj Gori, što predstavlja ogromnu šansu za razvoj ekonomije kroz podsticanje daljeg razvoja ovog sektora. Neke od ovih kompanija su i ranije prepoznale Crnu Goru kao idealnu lokaciju za preseljenje jednog dijela poslovanja, dok je na većinu uticao rat u Ukrajini zbog kojeg su bile primorane da prebace svoje inženjere iz Rusije i jednim dijelom iz Ukrajne. Ključne barijere s kojim se ove kompanije susreću su:

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

- Strane IT kompanije nailaze na poteškoće u odnosima sa najvećim komercijalnim bankama u Crnoj Gori, od nemogućnosti otvaranja bankovnog računa za strance koji su njihovi zaposleni, naročito za IT stručnjake sa pasošem Ruske Federacije do uslovljavanja otvaranja računa uz plaćanje naknade za održavanje koja je 20 puta veća od naknade koju plaćaju crnogorski državljani.
- Shodno Zakonu o strancima, dozvola za rad i boravak stranaca može biti izdata na godinu dana i produžena na još dvije godine, što znači na ukupno tri godine. To znači da se onemogućava strancima apliciranje za dozvolu za trajni boravak, s obzirom da je uslov za ovu dozvolu pet godina neprekidnog boravka u Crnoj Gori. Ova barijera se pokazala kao izuzetno demotivujuća za strani kvalifikovani kadar i generalno za dugoročno planiranje ICT kompanija u Crnoj Gori, imajući u vidu da se njihovim zaposlenima ograničava mogućnost dobijanja stalnog boravka i na taj način značajna ušteda vremena i sredstava na ponovno apliciranje za dozvolu za privremeni rad i boravak.
- Visoke progresivne stope doprinosa na visoke zarade u IT sektoru (zarade preko 2000 eur bruto) bez postojanja takozvanog „social tax cap“, odnosno nekog gornjeg limita na koji se doprinosi za PIO uplaćuju, tako da su doprinosi na ove zarade u Crnoj Gori veći nego u Luksemburgu, Bugarskoj, Kipru, Irskoj, itd.
- Nedostatak poslovnih prostora (tkz. A kategorije) za zakup u Podgorici, i naročito na primorju.

Poljoprivreda

Agencija za investicije je imala značajan broj upita za zakup državnog zemljišta u cilju poljoprivredne proizvodnje, međutim ključna barijera s kojom se Agencija suočavala je:

- Nepostojanje jedinstvenog registra/baze poljoprivrednih parcela s kojim država raspolaže i za koje na interesovanje investitora može raspisati tender za dugoročni zakup. Agencija je pokušala da od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede dobije popis poljoprivrednog zemljišta koje bi mogla da promovise, međutim, dobila je svega 4 parcele. Agencija je za dvije od njih koje su bile najatraktivnije organizovala snimanje i obilježavanje dronom što je generisalo značajno interesovanje investitora, međutim, baza potencijalnih poljoprivrednih zemljišta koje država nudi za poljoprivrednu proizvodnju mora da bude mnogo veća.
- Takođe, parcele sa kojima raspolažemo su nedovoljne za proizvodnju većeg obima, a najčešće su udaljene jedna od druge te je njihovo spajanje nemoguće.
- Strane direktne investicije u sektor drvoprerađiva su gotovo nemoguće sa trenutnim sistemom nabavke sirovine do ukidanja sistema koncesija i organizacije efektivnijeg sistema gazdovanja šumama u kojem će stepen obrade biti ključni kriterijum na tenderu za dodjelu drvene mase.

Energetika

- Proces izmjena i dopuna planske dokumentacije (državne studije lokacije, lokalni planski dokumenti višeg reda, detaljni urbanistički planovi) je dosta spor i često se odlaže. S tim u vezi, neophodno je poštovanje jasnih rokova u svim postupcima.
- Tenderi za veće projekte u oblasti obnovljivih izvora energije kao što je tender za zakup zemljišta za izgradnju solarne elektrane na lokalitetu Velje brdo u Podgorici kasne, dok drugi projekti za koje su okončani tenderi kao što je solarna elektrana na Briskoj gori kasne zbog prostorne dokumentacije.

Proizvodnja

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

Agencija za investicije održava komunikaciju sa nekoliko stranih kompanija koje su zainteresovane da prebace dio ili čitavu svoju proizvodnju u Crnu Goru, međutim, glavne prepreke za privlačenje stranih direktnih investicija u proizvodnju su:

- Nedostatak kvalifikovane radne snage, naročito u Sjevernom regionu,
- Male subvencije za mašine i novozaposlene koje su u državama regiona znatno veće,
- Veoma ograničen pristup finansiranju koji se svodi na komercijalne banke i loši uslovi kreditiranja,
- Biznis zone u sjevernim opštinama nijesu zaživjele, jer uglavnom nijesu infrastruktorno opremljene, a objekti (hale i druge prostorije bivših fabrika) uglavnom su ruinirane i neisplative za renoviranje.

Ostalo

- Nedostaci u planskim dokumentima, predugo trajanje procesa izmjena i dopuna planske dokumentacije, naročito pribavljanja mišljenja od svih nadležnih institucija koje obavlja Savjet za reviziju je jedna od najvećih barijera koja je značajno usporila i neke od velikih projekata u Crnoj Gori kao što su investicija njemačkog lanca „Lidl“ kao i švajcarske grupacije „Tara Resources“ i njihovu investiciju u Rudnik olova i cinka „Brskovo“,
- Neusklađenost obrazovnog sistema sa tržištem rada, i pored relativno visoke stope nezaposlenosti, strani investitori vrlo često imaju problem sa pronalaskom kvalifikovanog kadra,
- Sporost državnih institucija i državnih preduzeća u dostavljanju informacija.

IV. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SLUŽBE ZA OPŠTE POSLOVE

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za investicije Crne Gore, propisano je da se u Službi za opšte poslove obavljaju poslovi Agencije koji se odnose na:

- izradu opštih akata Agencije;
- pripremu i objedinjavanje programa, planova rada i izvještaja o radu Agencije;
- pripremu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnih odnosa zaposlenih;
- pripremu akata za obračunu zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih;
- pripremu i zaključivanje ugovora sa fizičkim i pravnim licima;
- vođenje personalne evidencije;
- slobodan pristup informacijama;
- javne nabavke;
- integritet zaposlenih u Agenciji;
- saradnja sa nevladinim organizacijama;
- administrativno-tehnički poslovi za potrebe radnih tijela vlade u oblasti investicione politike, privatizacije i kapitalnih projekata u skladu sa zakonom;
- kancelarijske i pomoćne poslove, obavljaju se i drugi poslovi u skladu sa zakonom i statutom Agencije.

Služba za opšte poslove je u skladu sa svojim nadležnostima, definisanim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, blagovremeno izvršavala obaveze i na adekvatan način pružala podršku ostalim organizacionim jedinicama u svakodnevnom radu. Zbog prirode posla nije moguće napraviti detaljan prikaz jasnih rezultata Službe, naročito dijela koji se tiče arhive, već je pripremljen kratak pregled najbitnijih rezultata u prethodnom periodu.

Izrada i donošenje sljedećih akata:

- ✓ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za investicije Crne Gore

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

- ✓ Koordinacija procesom pripreme Izveštaja o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2021. godinu
- ✓ Koordinacija procesom pripreme Programa rada Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu
- ✓ Finansijski plan Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu
- ✓ Kadrovski plan Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu
- ✓ Izveštaj o Planu integriteta Agencije za investicije Crne Gore za 2021. godinu
- ✓ Plan javnih nabavki Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu
- ✓ Interno pravilo o vođenju evidencije prisustva državnih službenika i namještenika u Agenciji za investicije Crne Gore
- ✓ Priprema Liste registratorske građe Agencija za investicije Crne Gore.

U 2022. godini, održano je 8 sjednica Savjeta Agencije za investicije Crne Gore, a za potrebe održavanja istih Služba je pripremala materijal i obavljala sve dodatne poslove.

Poslovi koji se obavljaju u kontinuitetu:

- ✓ Arhiviranje dokumentacije (arhivirana dokumentacija se dodatno skenira i na taj način se sačinjava i ažurira elektronska baza dokumenata)
- ✓ Ažuriranje Kadrovske evidencije zaposlenih (elektronski dosjei zaposlenih)
- ✓ Obavljanje svih aktivnosti koje se tiču javnih nabavki
- ✓ Obavljanje svih aktivnosti koje se tiču upravljanja ljudskim resursima i profesionalnog razvoja (vođenje personalnih dosjea, prijavljivanje u poresku upravu, prijavljivanje za obuke, koordinacija ocjenjivanja službenika i probnog rada službenika, priprema kadrovske plana, priprema oglasa/konkursa, sačinjavanje rješenja o godišnjim odmorima, raspoređivanju, zaradama i sl.)
- ✓ Slobodan pristup informacijama
- ✓ Zastupanje Agencije pred Upravnim sudom
- ✓ Ažuriranje Knjige procedura
- ✓ Vođenje mjesečne evidencije zaposlenih
- ✓ Ažuriranje sajta Agencije.

V PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SLUŽBE ZA FINANSIJSKE POSLOVE

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za investicije Crne Gore propisano je da se u Službi za finansijske poslove obavljaju poslovi Agencije koji se odnose na:

- pripremu i izvršenje predračuna sredstava;
- izradu finansijskog plana;
- blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene budžetom i finansijskim planom;
- vođenje poslovnih knjiga;
- izradu periodičnih obračuna i završnih računa;
- izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru;
- blagajničko poslovanje;

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

- knjigovodstvene poslove;
- ovjeravanje tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem;
- obradu zahtjeva za budžetsku potrošnju i isplatu Agencije;
- praćenje mjesečnih troškova, vođenje knjiga ulaznih faktura;
- evidenciju osnovnih sredstava;
- finansijsko upravljanje i kontrola, priprema i obrada knjigovodstvene dokumentacije;
- usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem; obrada i dostava statističkih podataka;
- programska obrada obračuna zarada, naknada;
- obrada primanja zaposlenih i angažovanih po ugovorima;
- izrada finansijskih izvještaja i njihovo dostavljanje trezoru i Poreskoj upravi, po utvrđenoj dinamici
- planiranje i priprema budžeta, učešće u izradi Plana javnih nabavki, evidencija u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima, materijalno i finansijski poslovi, priprema izvještaja iz nadležnosti Službe i drugi poslovi u skladu sa zakonom i Statutom Agencije.

U okviru propisanih i planiranih obaveza i aktivnosti u 2022. godini, Služba za finansijske poslove Agencije za investicije Crne Gore je izvršila sljedeće obaveze utvrđene Programom rada, zakonskim i podzakonskim propisima:

- ✓ Izvršen je popis pokretnih i nepokretnih stvari na dan 31.12.2021. godine, uz redovno dostavljanje novopopisanih svih sredstava koja budu nabavljena u Agenciji za investicije Crne Gore;
- ✓ Raspolaganje odobrenim sredstvima budžeta za 2022. godinu, kontinuirano je praćeno i usklađivano sa izvršenjem Budžeta za 2022. godinu. I nije bilo prekoračenja u izvršenju budžeta za 2022. godinu;
- ✓ U skladu sa odobrenim limitom potrošnje za sledeću, 2023. fiskalnu godinu, pripremljen je Zahtjev za programski budžet Agencije za investicije za 2023. godinu u skladu sa predloženim smjernicama i limitima Zakona o budžetu;
- ✓ finansijske aktivnosti koje se odnose na plaćanja državnim novcem, finansijsko praćenje, usklađivanje budžetske potrošnje i namjensko trošenje sredstava;
- ✓ sačinjeni su i dostavljeni Ministarstvu finansija I, II i III kvartalni izvještaji za 2022. godinu i Finalni godišnji izvještaj za 2021. godinu;
- ✓ urađeni su M-4 Obrasci za 2021. godinu Agencije za investicije Crne Gore i redovno, elektronski, ažuriran Obrazac IOPPD za 2022. godinu, ali od avgusta 2022. godine, nije bilo moguće unošenje u sistem Poreske uprave;
- ✓ u 2022. godini izmjenjena je politika raspolaganja državnim novcem sa pozicije 4141- Službena putovanja, pa su sva namjenska plaćanja, vršena direktnim zahtjevima za plaćanje sa raspoloživih, budžetom odobrenih sredstava
- ✓ mjesečni statistički izvještaji na obrascu RAD-1 za MONSTAT;
- ✓ realizovan je Plan unapređenja finansijskog upravljanja i kontrola Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu;
- ✓ zbog povećanih aktivnosti u Programu ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, tokom cijele godine je postojala komunikacija sa zaposlenima na ovim poslovima, poslovnim bankama i službama uključenim u projekte;
- ✓ sačinjen je Godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola za 2021. godinu (PGI-FMC), Agencije za investicije Crne Gore za 2020. godinu i Izvještaj o realizovanim aktivnostima iz Plana rada;
- ✓ evidentirane su i primenjene promjene u načinu i obradi podataka za obračun zarada, po novom programu „Evropa sad“ za elektronski obračun zarada i dostavljanje Službi obračuna zarada, Ministarstva finansija;

Izveštaj o radu Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu

- ✓ zaposleni iz ove Službe učestvuju na edukacijama i stručnim seminarima u organizaciji Uprave za kadrove, Instituta sertifikovanih računovođa i Udruženja internih revizora.

Podgorica, 03. mart 2023. godine

Broj, OP-028/23-24/02-24/11

Agencija
za investicije
Crne Gore

Crna Gora, više od investicije

Broj: 08-078/23-24/22-24/28

23.03.2023.godine

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ AGENCIJE ZA INVESTICIJE CRNE GORE ZA 2022.GODINU

Podgorica, mart 2023. godine

Shodno članu 22 stav 1 tačka 4 i člana 26 Zakona o javno-privatnom partnerstvu („Službeni list Crne Gore” 73/19) Savjet Agencije za investicije Crne Gore je na XXIV sjednici Savjeta održanoj 23. marta 2023. godine usvojio Finansijski izvještaj Agencije za investicije Crne Gore za 2022. godinu.

 PREDSJEDNIK SAVJETA

dr AGRON IBRAHIMI

Obrazac 3

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA III
AGENCIJA ZA INVESTICIJE CRNE GORE

org.kod
40516

Godina 2022
Period 01-12.2022.

redni broj	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	Izvršenje	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI	586.419,16	494.379,87	523.547,78
1.1	Opšti prihodi	583.083,36	494.379,87	517.509,04
1.2	Namjenski prihodi	3.335,80		3.335,80
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije			2.702,94
1.5	Pozajmice i krediti			
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)	586.419,16	494.379,87	523.547,78
2	IZDACI	586.419,16	494.379,67	523.547,78
2.1	Tekući izdaci	584.935,16	488.566,76	522.153,76
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	425.360,08	405.020,45	402.289,13
2.1.2	Ostala lična primanja	20.760,10	31.231,66	20.655,89
2.1.3	Rashodi za materijal	11.732,85	8.595,55	10.732,86
2.1.4	Rashodi za usluge	107.911,95	37.590,24	72.342,34
2.1.5	Tekuće održavanje	5.761,80	3.446,14	5.470,66
2.1.6	Kamate			
2.1.7	Renta			
2.1.8	Subvencije			
2.1.9	Ostali izdaci	13.408,38	2.682,72	10.662,88
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu			
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove			
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3.	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru			
2.4.	Kapitalni izdaci	850,00	5.812,91	761,43
2.5.	Pozajmice i krediti			
2.6.	Otplata dugova	634,00		632,59
2.7.	Rezerve			
II	Ukupno izdaci (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4 + 2.5 + 2.6 + 2.7)	586.419,16	494.379,67	523.547,78

Podgorica, 20.02.2023.g.

Lice odgovorno za
sastavljanje izvještaja

Obrazac 5

IZVJEŠTAJ O NEIZMIRENIM OBAVEZAMA

Godina 31.12.2022.g.

(u €)

redni broj	OPIS	Stanje obaveza na dan 31.12.prethodne godine	Stanje obaveza na kraju izvještajnog perioda
1	2	3	4
1	Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)		
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca		2.134,61
1.2	Obaveze za ostala lična primanja		
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke		3.721,54
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu		
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kreditima		
4	Obaveze za kapitalne izdatke		
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima		
6	Obaveze po osnovu otplate dugova		
7	Obaveze iz rezervi		
8	Stanje obaveza na kraju perioda (1+2+3+4+5+6+7)	0,00	5.856,15

U Podgorici, *20.12.2023.g.*

Lice odgovorno za sastavljanje izvještaja

[Signature]

Ovlašćeno lice

POTVRDA STANJA NA RAČUNU KOD BANKE

1	Organizacioni kod	40516
2	Potrošačka jedinica	AGENCIJA ZA INVESTICIJE CRNE GORE
3	Naziv banke	Crnogorska komercijalna banka
4	Broj računa/partije	510000000011724236
5	Konto	
6	Naziv računa	Agencija za investicije Crne Gore- Račun za razvoj manje razvijenijih jedinica lokalne samouprave
7	Oznaka valute	EUR
8	Datum otvaranja računa	01.06.2020.godine
9	Svrha otvaranja računa	Ostalo
10	Odgovorno lice	Mladen Grgić, direktor
11	Stanje na dan 01.01.2022.	13.299.923,00
12	Dugovni promet (odlivi)	100.073,20
13	Potražni promet (prilivi)	19.800.000,00
14	Stanje na dan 31.12.2022. (11+13-12)	32.999.849,80
15	Datum zatvaranja računa	
16	Napomena 1	Račun je otvoren u skladu sa čl.15 Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore "Sl.list Crne Gore 79/2018.od 07.12.2018.g.
17	Napomena 2	

Službenik za finansije:

Dragica Pavličić, načelnica

Datum: 23.01.2023.g.

Starješina organa:

Mladen Grgić, direktor

POTVRDA STANJA NA RAČUNU KOD BANKE

1	Organizacioni kod	40516
2	Potrošačka jedinica	AGENCIJA ZA INVESTICIJE CRNE GORE
3	Naziv banke	Crnogorska komercijalna banka
4	Broj računa/partije	2345011-11059961
5	Konto	
6	Naziv računa	Transakcioni račun za izvršavanje međunarodnih platnih transakcija
7	Oznaka valute	EUR
8	Datum otvaranja računa	29.09.2020.godine
9	Svrha otvaranja računa	Plaćanje prema inostranstvu
10	Odgovorno lice	Mladen Grgić, direktor
11	Stanje na dan 01.01.2022.	38,67
12	Dugovni promet (odlivi)	9.387,81
13	Potražni promet (prilivi)	9.362,38
14	Stanje na dan 31.12.2022. (11+13-12)	13,24
15	Datum zatvaranja računa	
16	Napomena 1	
17	Napomena 2	

Službenik za finansije:

Dragica Pavličić, načelnica

Datum: 23.01.2023.g.

Starješina organa:

Mladen Grgić, direktor

POTVRDA STANJA NA RAČUNU KOD BANKE

1	Organizacioni kod	52201	PIB 02883929
2	Potrošačka jedinica	Sekretarijat za razvojne projekte	
3	Naziv banke	NLB banka	
4	Broj računa/partije	0052200050444	
5	Konto		
6	Naziv računa	Sekretarijat za razvojne projekte- plaćanje prema inostranstvu	
7	Oznaka valute	EUR	
8	Datum otvaranja računa	29.06.2015.godine	
9	Svrha otvaranja računa	Plaćanje prema inostranstvu	
10	Odgovorno lice	Mladen Grgić, direktor	
11	Stanje na dan 01.01.2022.		2,71
12	Dugovni promet (odlivi)		2,71
13	Potražni promet (prilivi)		0,00
14	Stanje na dan 31.12.2022. (11+13-12)		0,00
15	Datum zatvaranja računa	25.02.2022.godine	
16	Napomena 1		
17	Napomena 2		

Službenik za finansije:

Dragica Pavličić, načelnica

Datum: 08.02.2023.g.

Starješina organa:

Mladen Grgić, direktor

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ KORIŠĆENJA DONATORSKIH SREDSTAVA

AGENCIJA ZA INVESTICIJE CRNE GORE

R.Br.	Donator	Projekat	Broj državnog bankarskog računa	Ukupnan iznos primljenih donatorskih sredstava na 1.januar	Ukupnan iznos primljenih donatorskih sredstava za period od 1.januar - 31. decembar	Ukupnan iznos primljenih donatorskih sredstava na GRT za period od 1.januar - 31. decembar	Ukupnan iznos utrošenih donatorskih sredstava sa GRT-a za period od 1.januar do 31. decembar	Stanje na državnom bankarskom račun u projektu na 31. decembar
1.	Savjet za regionalnu saradnju RCC- sjedište u Sarajevu	Investor Lead Generation Kampanja	2321011-448-02010658	0,00	10.000,00	2.703,00	2.702,94	7.291,59
Napomena			Bankarske provizije, u ukupnom iznosu od 5,41 eur, nisu dostavljene na knjiženje					

Službenik za finansije odgovoran za vođenje računa

Dragica Pavličić, načelnica

Službenik za finansije koji odgovara plaćanje ili povlačenje sredstava sa računa

Mladen Grčić, direktor

Datum _____

IZJAVA
O NAČINU UTROŠKA SREDSTAVA NAKON ISTEKA FISKALNE GODINE

AGENCIJA ZA INVESTICIJE CRNE GORE

(u €)

Red. broj	Eko kod	Naziv izdatka	Stanje na računu na dan 31.12.20__ godine	Utrošena sredstva u periodu od 31.12. 200__ godine do ____20__ godine	Stanje sredstava na računu na dan ____20__ godine
1	2	3	4	5	6= 4 -5
2	4111	Neto zarade			
3	4112	Porez na zarade			
4	4113	Doprinosi na teret zaposlenog			
5	4114	Doprinosi na teret poslodavca			
6	4115	Opštinski prirez			
7	4121	Naknada za zimnicu			
8	4122	Naknada za stanovanje i odvojen život			
9	4123	Naknada za prevoz			
10	4124	Jubilarnе nagrade			
11	4125	Otpremnine			
12	4126	Naknade skupštinskim poslanicima			
13	4127	Ostale naknade			
14	4131	Rashodi za administrativni materijal			
15	4132	Materijal za zdravstvenu zaštitu			
16	4133	Materijal za posebne namjene			
17	4134	Rashodi za energiju			
18	4135	Rashodi za gorivo			
19	4139	Ostali rashodi za materijal			
20	4141	Službena putovanja			
21	4142	Reprezentacija			
22	4143	Komunikacione usluge			
23	4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike			
24	4145	Usluge prevoza			
25	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge			
26	4147	Konsultantske usluge, projekti i studije			
27	4148	Usluge stručnog usavršavanja			
28	4149	Ostale usluge			
29	4151	Tekuće održavanje javne infrastrukture			
30	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata			
31	4153	Tekuće održavanje opreme			

32	4161	Kamate rezidentima			
33	4162	Kamate nerezidentima			
34	4171	Zakup objekata			
35	4172	Zakup opreme			
36	4173	Zakup zemljišta			
37	4181	Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga			
38	4182	Izvozne subvencije			
39	4183	Uvozne subvencije			
40	4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu			
41	4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka			
42	4193	Izrada i održavanje softvera			
43	4194	Osiguranje			
44	4195	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama			
45	4196	Komunalne naknade			
46	4197	Kazne			
47	4198	Takse			
48	4199	Ostalo			
49	4211	Dječiji dodaci			
50	4212	Boračko-invalidska zaštita			
51	4213	Materijalno obezbjeđenje porodice			
52	4214	Porodijska odsustva			
53	4215	Tuđa njega i pomoć			
54	4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama			
55	4217	Izdržavanje šticenika u domovima			
56	4218	Ostala prava iz oblasti socijalne zaštite			
57	4221	Garantovane zarade			
58	4222	Otpremnine za tehnološke viškove			
59	4223	Dokup staža			
60	4224	Naknade nezaposlenim licima			
61	4225	Ostalo			
62	4231	Starosna penzija			
63	4232	Invalidska penzija			
64	4233	Porodična penzija			
65	4234	Naknade			
66	4235	Dodaci			
67	4236	Ostala prava			
68	4237	Doprinosi za zdravstvenu zaštitu penzionera			
69	4241	Liječenje van Crne Gore			
70	4251	Ortopedske sprave i pomagala			
71	4252	Naknada za bolovanje preko 60 dana			
72	4253	Naknada za putne troškove osiguranika			
73	4311	Transferi za zdravstvenu zaštitu			
74	4312	Transferi obrazovanju			
75	4313	Transferi institucijama kulture i sporta			

76	4314	Transferi nevladinim organizacijama			
77	4315	Transferi političkim partijama, strankama i udruženjima			
78	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći			
79	4317	Transferi za lična primanja pripravnika			
80	4318	Ostali transferi pojedincima			
81	4319	Ostali transferi institucijama			
82	4321	Transferi Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja			
83	4322	Transferi Fondu za zdravstveno osiguranje			
84	4323	Transferi Zavodu za zapošljavanje			
85	4324	Transferi opštinama			
86	4325	Transferi budžetu države			
87	4326	Transferi javnim preduzećima			
88	4411	Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja			
89	4412	Izdaci za lokalnu infrastrukturu			
90	4413	Izdaci za građevinske objekte			
91	4414	Izdaci za uređenje zemljišta			
92	4415	Izdaci za opremu			
93	4416	Izdaci za investiciono održavanje			
94	4417	Izdaci za zalihe			
95	4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti			
96	4419	Ostali kapitalni izdaci			
97	4511	Pozajmice i krediti nefinansijskim institucijama			
98	4512	Pozajmice i krediti finansijskim institucijama			
99	4513	Pozajmice i krediti pojedincima			
100	4514	Pozajmice i krediti vanbudžetskim fondovima i opštinama			
101	4515	Ostale pozajmice i krediti			
102	4611	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima			
103	4612	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima			
104	4621	Otplata garancija u zemlji			
105	4622	Otplata garancija u inostranstvu			
106	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda			
		UKUPNO			0,00

Izjavljujem pod moralnom i materijalnom odgovornosti da su navedeni podaci tačni.

U Podgorici, 20.02.2023. godine

M. P.

STARJEŠINA ORGANA

Mladen Grgić

IZVJEŠTAJ
O NAČINU UTROŠKA SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE
 (u €)

Red. broj	Eko kod	Naziv izdatka	Utrošena sredstva TBR u prethodnoj godini	Utrošena sredstva TBR u tekućoj godini
1	2	3	4	5
2	4111	Neto zarade		
3	4112	Porez na zarade		
4	4113	Doprinosi na teret zaposlenog		
5	4114	Doprinosi na teret poslodavca		
6	4115	Opštinski prirez		
7	4121	Naknada za zimnicu		
8	4122	Naknada za stanovanje i odvojen život		
9	4123	Naknada za prevoz		
10	4124	Jubilarnе nagrade		
11	4125	Otpremnine		
12	4126	Naknade skupštinskim poslanicima		
13	4127	Ostale naknade		
14	4131	Rashodi za administrativni materijal		
15	4132	Materijal za zdravstvenu zaštitu		
16	4133	Materijal za posebne namjene		
17	4134	Rashodi za energiju		
18	4135	Rashodi za gorivo		
19	4139	Ostali rashodi za materijal		
20	4141	Službena putovanja		
21	4142	Reprezentacija		
22	4143	Komunikacione usluge		
23	4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike		
24	4145	Usluge prevoza		
25	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge		
26	4147	Konsultantske usluge, projekti i studije		
27	4148	Usluge stručnog usavršavanja		
28	4149	Ostale usluge		
29	4151	Tekuće održavanje javne infrastrukture		
30	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata		
31	4153	Tekuće održavanje opreme		
32	4161	Kamate rezidentima		
33	4162	Kamate nerezidentima		

34	4171	Zakup objekata		
35	4172	Zakup opreme		
36	4173	Zakup zemljišta		
37	4181	Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga		
38	4182	Izvozne subvencije		
39	4183	Uvozne subvencije		
40	4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu		
41	4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka		
42	4193	Izrada i održavanje softvera		
43	4194	Osiguranje		
44	4195	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama		
45	4196	Komunalne naknade		
46	4197	Kazne		
47	4198	Takse		
48	4199	Ostalo		
49	4211	Dječiji dodaci		
50	4212	Boračko-invalidska zaštita		
51	4213	Materijalno obezbjeđenje porodice		
52	4214	Porodiljska odsustva		
53	4215	Tuđa njega i pomoć		
54	4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama		
55	4217	Izdržavanje šticećenika u domovima		
56	4218	Ostala prava iz oblasti socijalne zaštite		
57	4221	Garantovane zarade		
58	4222	Otpremnine za tehnološke viškove		
59	4223	Dokup staža		
60	4224	Naknade nezaposlenim licima		
61	4225	Ostalo		
62	4231	Starosna penzija		
63	4232	Invalidska penzija		
64	4233	Porodična penzija		
65	4234	Naknade		
66	4235	Dodaci		
67	4236	Ostala prava		
68	4237	Doprinosi za zdravstvenu zaštitu penzionera		
69	4241	Liječenje van Crne Gore		
70	4251	Ortopedske sprave i pomagala		
71	4252	Naknada za bolovanje preko 60 dana		
72	4253	Naknada za putne troškove osiguranika		
73	4311	Transferi za zdravstvenu zaštitu		
74	4312	Transferi obrazovanju		
75	4313	Transferi institucijama kulture i sporta		
76	4314	Transferi nevladinim organizacijama		
77	4315	Transferi političkim partijama, strankama i udruženjima		
78	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći		

79	4317	Transferi za lična primanja pripravnika		
80	4318	Ostali transferi pojedincima		
81	4319	Ostali transferi institucijama		
82	4321	Transferi Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja		
83	4322	Transferi Fondu za zdravstveno osiguranje		
84	4323	Transferi Zavodu za zapošljavanje		
85	4324	Transferi opštinama		
86	4325	Transferi budžetu države		
87	4326	Transferi javnim preduzećima		
88	4411	Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja		
89	4412	Izdaci za lokalnu infrastrukturu		
90	4413	Izdaci za građevinske objekte		
91	4414	Izdaci za uređenje zemljišta		
92	4415	Izdaci za opremu		
93	4416	Izdaci za investiciono održavanje		
94	4417	Izdaci za zalihe		
95	4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti		
96	4419	Ostali kapitalni izdaci		
97	4511	Pozajmice i krediti nefinansijskim institucijama		
98	4512	Pozajmice i krediti finansijskim institucijama		
99	4513	Pozajmice i krediti pojedincima		
100	4514	Pozajmice i krediti vanbudžetskim fondovima i opštinama		
101	4515	Ostale pozajmice i krediti		
102	4611	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima		
103	4612	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima		
104	4621	Otplata garancija u zemlji		
105	4622	Otplata garancija u inostranstvu		
106	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda		
		U K U P N O		

U Podgorici, 20.02.2023. godine

STARJEŠINA DRŽAVNOG
ORGANA

[Handwritten signature in blue ink]